

- Vai, săracilor de voi,
Cum v-oi trimete-on război.
S-a bate fecior cu tată
Și s-a bate lumea toată
Și-apoi vi-ț aduce-aminte
Că și-n ceri aveț părinte,
Tuturor ce sunt în casă
Și să vesălesc la masă.

De la Bodnar Todossia, 70 ani, Săpânța, 2000

2376

Coborât-o, coborât,
Dumnezo, cu Petrea Sfânt,
Să vadă ce-i pe pământ,
Să vadă la fiecare,
Care ce credință are.
Dumnezău o văzut bine,
Că credință nu-i la nime,
Nici la mic și nici la mare,
Nici la-ntreaga adunare.
Dumnezău s-o supărat
Și din gură-o cuvântat:
-Vai, fraților, vai de voi!
De v-oi trimete-on război
Și-apoi vi-ț aduce-aminte,
Că și-n ceri aveț părinte,
Un părinte tare bun
Ce v-a dat sfântu' Crăciun,
Un părinte răbdător,
V-o dat sfinte sărbători.

De la Danci Ileana, 78 ani, Săcel, 1997

2377

Coborât-o, coborât,
Domnu Iisus, pe pământ,
Să vadă la fiecare
Care ce credință, are.
Dumnezo o văzut bine
Că credință nu-i la nime,
Nu-i la mic și nu-i la mare,
Nu-i la-ntreaga adunare.
- O, vai, fraților, de voi!
Cum v-oi trimete-on război
Și apoi vi-ț aduce-aminte
Că și-n ceri aveț părinte,
Un părinte, drept și sfânt,
Ne dă toate pe pământ.

De la Ivașcu Călina, 32 ani, Moisei, 2000

2378

Sus, la poarta ceriului,
Șede Maica Domnului
C-on pruncuț micuț în brață,
Plânje până dimineață.
- Taci, Fiule, nu mai plânje
Și-a vărsa lacrimi de sânje!
- Nu plâng, Maică, de asta,
Dar mă doare inima.
Plâng de puntea raiului,

SEMNAL

Maryvonne Robineau, SUR LE SENTIER DES CARPATES, Cheminement d'une famille au pas des ânes au coeur de la Roumanie, Les Editeurs du Vieux Crayon, (2002), 232 pag.+ 70 photos couleur.

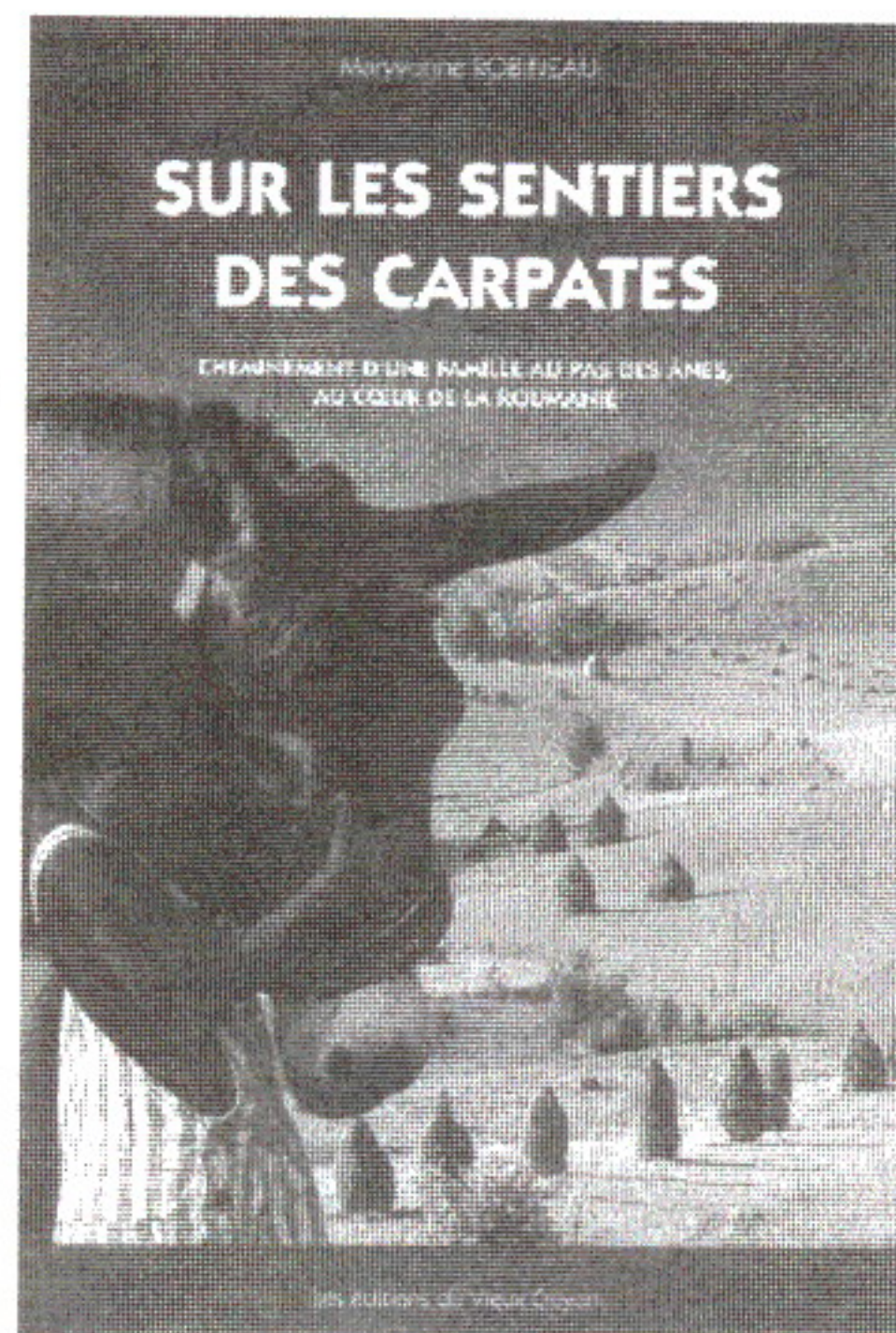
Autoarea, împreună cu Bruno Robineau, au mai călătorit, 8 ani, în jurul lumii, scriind o altă carte: "Et leur vie, c'est la terre - Huit ans de nomadisme autour du monde" (Ed. Opéra).

Cu rucsacul în spate, trăind și muncind în familii, au venit și în Maramureș. Au închiriat 2 asini, animale care nu se poartă pe aici, într-un ținut de voievozi (stârnind, astfel, curiozitatea tuturor, mai ales a coconilor!), au mers pe jos (de data aceasta și-au luat și copiii, pe Vincent și, fiică vietnameză adoptivă, Sarah), au dormit fie în case, la oameni necunoscuți, fie în cort. O experiență unëori dură, cu întâmplări și mai bune și mai neplăcute, totdeauna însă cu ochiul și sufletul deschis, de o sinceritate frapantă. Traseul a trecut pe toate văile Maramureșului: Cosău, Mara, Tisa, Iza, Vișeu; se face, aproape în amănunt, o analiză a stării economice, dar și morală, a Maramureșenilor, totul se observă cu atenție, de la lupta pentru existență a țăranilor, până la bucuriile vieții.

Participă la nunți, la înmormântări, la fân, la tot ce se întâmplă în sat. Stau o vară și o toamnă, prind chiar și Crăciunul și Anul Nou. Căntece, dansuri, colinde. "Așa este viața în Maramureș, cântând trecerea anotimpurilor, trăind rituri și mituri... Fiecare călătorie acolo ne rezervă o încântare nouă, fascinați fiind de vigoarea și frumusețea unei culturi tradiționale mereu vii, impresionați de căldura primirii..."

Se reîntorc acasă "cu amintirile precise ale peisajelor, a interioarelor colorate, a porților sculptate, dar de asemenea și cu senzații, emoții adunate din aceste sate în afara timpului, în sărbătorile când comunitatea își exprimă solidaritatea, toate aceste relații care de generații îi leagă între ei, de acești munți, de aceste văi. Cu acești bărbați și femei noi am împărtășit plăcerea zilelor, îndoielile și incertitudinile viitorului" (p. 219). Autorii au ținut conferințe și cicluri de reportaje audio-vizuale la Zagreb, la Oostende și, recent, în noiembrie, la Bruxelles, cu titlul: "ROUMANIE. Aventure en famille sur les chemins des Carpates". (A. Iuga, D. Iuga)

(Despre România, cât și despre alte țări, se poate urmări: www.voirlemonde.be)

Sus tună,
Jos răsună,

Sus bat tobele,
Jos cad negurile.

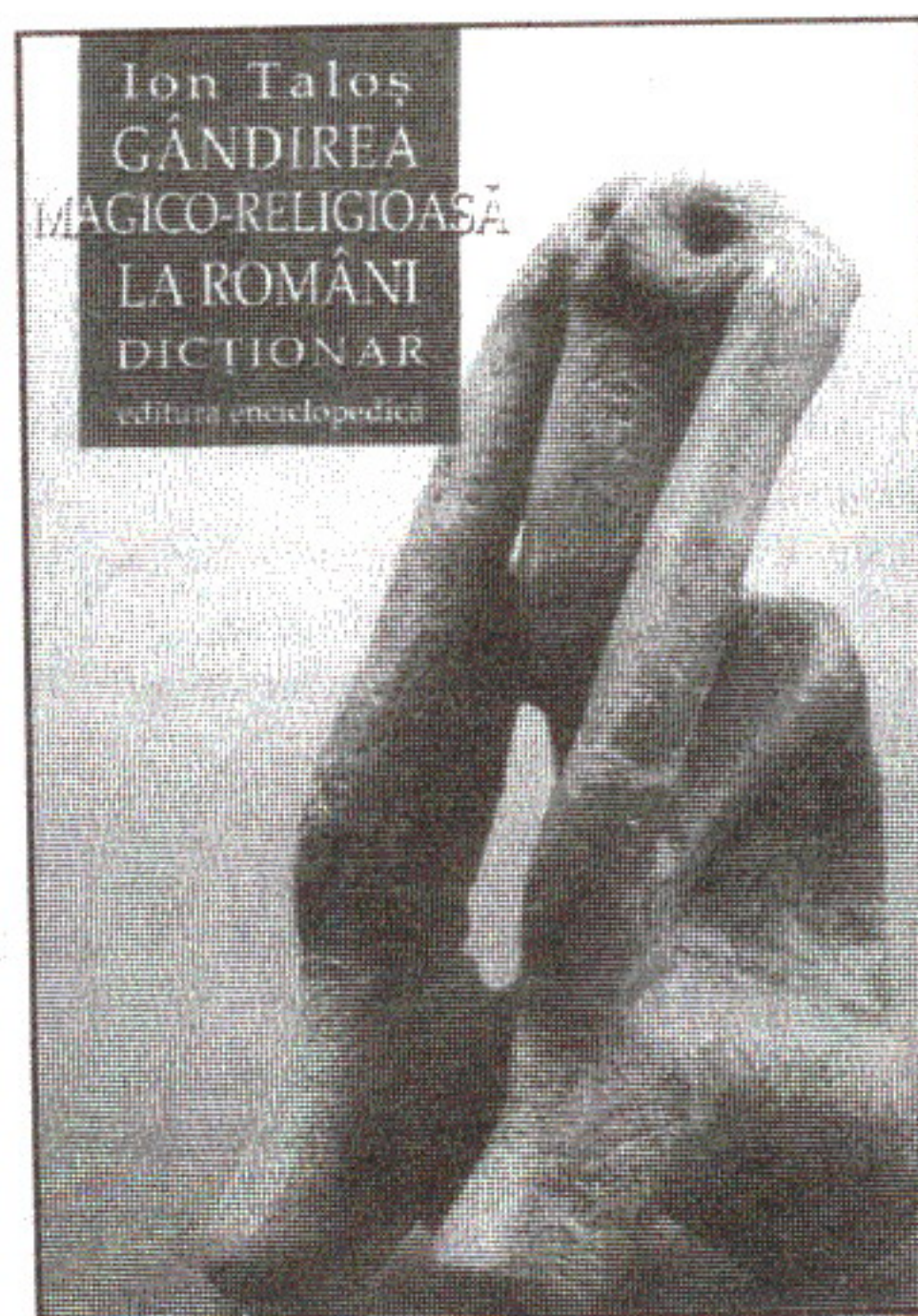
CONSERVAREA, RESTAURAREA ȘI SALVAREA BUNURILOR CULTURALE DIN LEMN, Lucrările Simpozionului CERES, Baia Mare, 25-26 iulie 2003, Editat de Asociația "PRIETENII MUZEULUI", Baia Mare, Editura Cybela, 2003, format A4, 242 pag.

Puține lucrări ni se par mai practice și mai utile pentru etnografi, conservatori și restauratori, dar nu numai, precum această culegere de studii, dar și aplicații: se dezbate problematicile biodegradării lemnului, metode de restaurare/recondiționare, studii de caz, metode de control/previțiune, ajungându-se la "momentul adevărului în școala românească de restaurare a bisericilor din lemn". Semnează nume cunoscute în arhitectură, construcții, muzeologie: Arh. Niels Auner, Arh. Oksana Florescu, Arh. Ildiko Mitru, Ing. Ana Mojolic, Lect. Univ. dr. Lidia Bucșa, Ing. Anamaria Halasz, muzeograf Georgeta Maria Iuga (alcătuitoarea, împreună cu I. Bogdan Iuga a culegerii), restaurator Gheorghe Dâmb, Vasile Pop Taina reprezentant al firmei "Taina Lemnului" etc. Cel mai consistent studiu, pag. 84-231, este "Proiectul Dealul Florilor" privind reabilitarea și întreținerea Muzeului în Aer Liber Baia Mare (de pe Dealul Florilor), proiect alcătuit de S.C. Manisa Construct SRL, șef de proiect fiind cunoscutul arhitect Karl-Niels Auner, expert în Ministerul Culturii. Hărțile, fotografiile, calculele, remediile ce se impun - iată probleme care pot da mult de gândit - dar mai ales de acționat - nu numai Muzeului Județean Maramureș, ci și celor care, prin acordarea fondurilor necesare, ar putea salva, în timp și la timp, un bogat patrimoniu cultural, aflat pe Dealul Florilor din Baia Mare. (A. Iuga, D. Iuga)

Ion Taloș, GÂNDIREA MAGICO-RELIGIOASĂ LA ROMÂNI, Dicționar, Editura Enciclopedică, București, 2001, 278 pag..

Profesorul Ion Taloș, din 1976 profesor de literaturi populare romanice la Universitatea din Köln, este cunoscut prin studiile asupra folcloricilor, precum și, de referință, a cărții "Meșterul Manole", I, II, editată în 1973 și reeditată în 1997. Dicționarul a fost pregătit pentru a fi tipărit în Franța, a fost (re)tradus în românește, suplinind o lacună în studiile asupra mentalității/gândirii românești privind Universul, autorul afirmând, și demonstrând, că "mitologia românească știe cum au

**Dai un ban,
Da' știi că face.**

Că-i ca firu' paiului,
Subțire și-ntinsă-n piatră,
Nime-n lume să n-o vadă,
Pân' la dreapta judecată.
Trece-a pe punte frumos
Care om nu-i păcătos.
Care om îi păcătos
Pică di pe punte gios,
Cade înt-o mare prăpaste,
Nime nu-l mai poate scoate,
Fără-n veci s-a chinui,
Afară n-a mai ieși.

De la Coman Ioana, 64 ani, Săcel, 1997

2379

Intrarea-n rai

Sta Sânpetru în scaunu-i,
Sus, la poarta raiului,
Celor buni, el le descuie,
Celor păcătoși le-ncuie.
Tata lui Sânpetru vine:
- Fă-m' loc în rai și pântru mine.
- Tată, loc ț-aș face-n rai,
Da', însă, aci loc n-ai.
Domnu' nu mi te primește,
El din rai mi te gonește,
Că pe lume, când stăteai,
Ca primar tu ce făceai?
Cu bogați-n crâșmă beai,
Strâmbă leje că făceai
Și te-ai depărtat mereu,
Tată, sfânt de Dumnezeu
Și de raiul Lui cel sfânt,
Cum îi ceriu' de pământ.
Frate a lui Sânpetru vine:
- Fă-m' loc în rai și pântru mine!
- Frate, loc ț-aș face-n rai,
Însă loc aici tu n-ai.
Domnu' nu mi te primește,
El, din rai mi te gonește,
Că pe lume cât stăteai,
Ca plugar, tu ce făceai?
De la alți tăt tăiai,
La a tău adăugai
Și te-ai depărtat mereu,
Frate scump, de Dumnezeu
Și de raiul Lui, cel sfânt,
Cum îi ceriu' de pământ.
Sora lui Sâmpetru vine:
- Fă-m' loc în rai și pântru mine!
- Soră, loc ț-aș face-n rai,
Da' însă tu aici loc n-ai.
Domnu' nu mi te primește,
El din rai mi te gonește,
Căci pe lume cât stăteai,
Crâșmăriță-n sat erai.
Cupa n-o dădeai deplin,
Apă tu puneai în vin
Și-ai făptuit numa răle

Și nu te-ai căit de ele.
 Mama lu' Sâmpetru vine:
 - Fă-m' loc în rai și pântru mine.
 - Mândră, dragă mamă, hai;
 Loc de cinste aici tu ai.
 Cu dragoste Dumnezău
 Te primește-n raiu' său
 Că, jos, cât ai stătuit,
 Numa bine-ai făptuit:
 Păcătoși ai adăpat
 Și pe goi i-ai îmbrăcat
 Și lumini într-una-a-i dat
 Și le-ai dat, măicuță, stinsă,
 Hai, să ți le-arăt aprinsă,
 În mijlocu' raiului,
 Sus, pe masa Tatălui,
 Înt-o vesală gradină,
 Unde-n veci îi zî senină.

De la Codrea Anuța, 78 ani, Berbești, 1998

2380

Colo-n sus, mai sus de soare,
 Și de stele lucitoare,
 Sta Sâmpetru, pe on plai,
 Lângă poarta cea de rai.
 Și cu-o cheie tăt închide,
 Poarta raiului deștide.
 Tatăle lui Petru vine:
 - Ține-m' rai și pântru mine?
 - Tată, loc țaș face-n rai,
 Da', tu, loc aicea n-ai.
 Că cât pe pământ ai stat
 Tăt birău ai fost în sat,
 Cu bogaț în crâșmă beai,
 Strâmbe leji în sat făceai,
 Despărțitu-te-ai mereu,
 Dinspre bunul Dumnezău
 Și de raiu' lui, cel sfânt,
 Cum e ceriu' de pământ.
 Fratele lui Petru vine:
 - Fă-n rai loc și pântru mine!
 - Frate, loc țaș face-n rai,sss
 Da', tu, loc aicea n-ai.
 Că cât pe pământ ai stat,
 Tat vătav ai fost în sat,
 Cu plugarii țai arat,
 Dint-a altuia tăiei,
 Depărtatu-te-ai mereu,
 Frate scump, de Dumnezău
 Și de raiu' lui cel sfânt,
 Cum îi ceriu' de pământ.
 Sora lui Sâmpetru vine:
 - Fă-n rai loc și pentru mine!
 - Soră, loc țaș face-n rai,
 Da' tu loc aicea n-ai
 Că cât pe pământ ai stat
 Crâșmăriță-ai fost în sat,
 Cupa nu ai dat deplin,
 Apă tu turnai în vin.
 Mama lui Sâmpetru vine:
 - Fă-n rai loc și pântru mine.

luat ființă Dumnezeu și Universul, cum au fost create Pământul, Cerul și Corpurile cerești și știe cum vor dispărea oamenii de pe Pământ...”
 Cartea lui Ion Taloș demonstrează că există, cu adevărat o mitologie populară, cum spune prof. Claude Lecouteux, invitându-ne “și la un studiu de antropologie culturală”, iar “unul din marile merite ale cărții este că ne oferă o viziune globală a fenomenelor, atât istorice, cât și sociale și religioase”.
 (A. Iuga, D. Iuga)

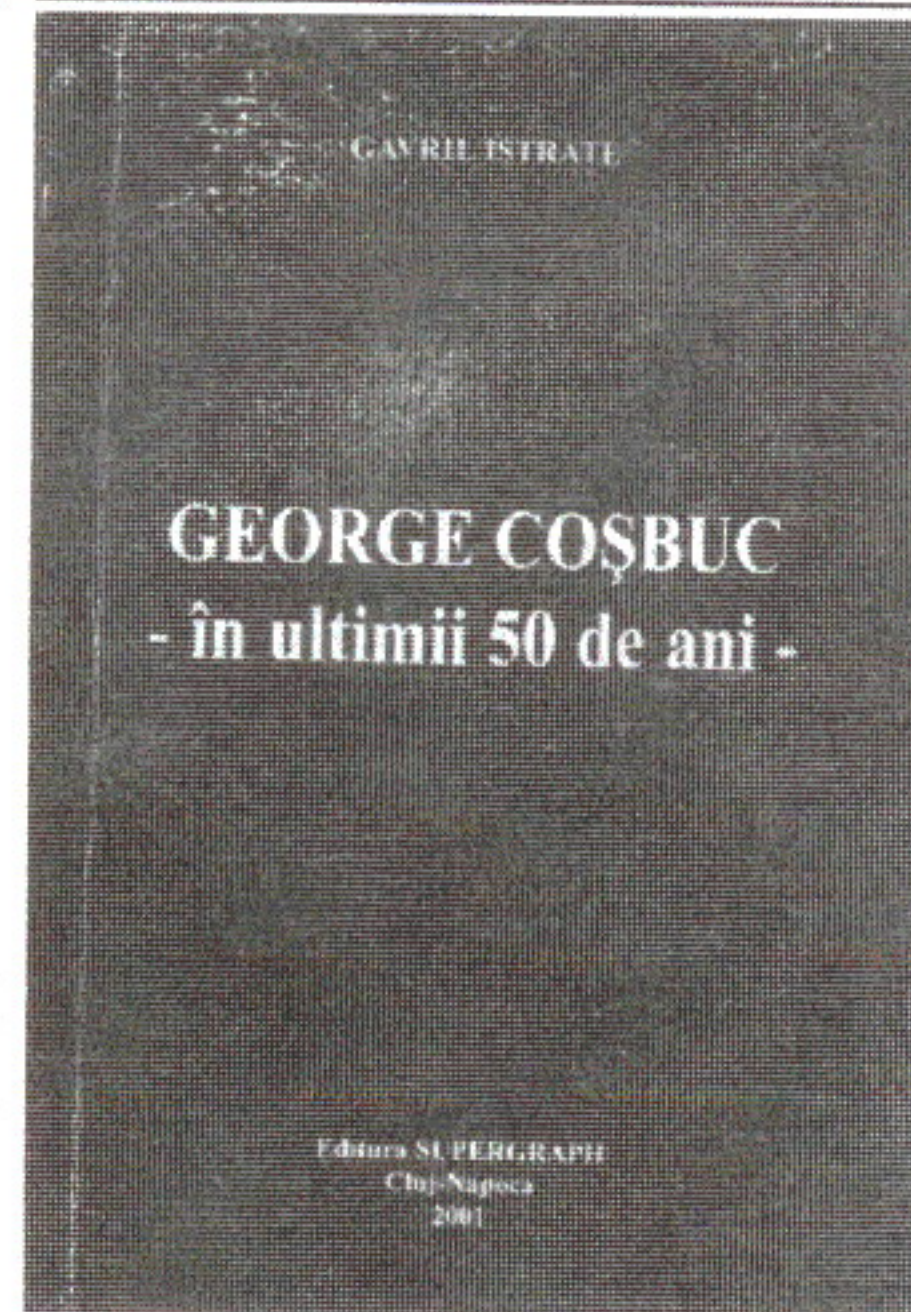
Liviu Rebreanu, OPERE 21, Corespondență de familie 1900-1913, Ediție critică de Niculae Gheran, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Istorie și Teorie Literară “G. Călinescu”, Muzeul Județean Bistrița-Năsăud, București, 2002, 465 pag+33 ilustr.

Gavril Istrate, GEORGE COȘBUC - în ultimii 50 de ani, Editura SUPERGRAPH, Cluj-Napoca, 2001, 102 pag.

Cele două cărți, prima continuând seria de **Opere** ale lui Liviu Rebreanu, iar a doua, apărută cu sprijinul Complexului Muzeal și Consiliului Județean Bistrița-Năsăud pentru aniversarea a 135 de ani de la nașterea poetului, se înscriu printre actele de cultură necesare, am putea spune zilnice.
 Cartea *Liviu Rebreanu, Opere 21* cuprinde, alături de exegeza alcătuitorului ediției Niculae Gheran, deja foarte cunoscut, și un aparat critic remarcabil, indici de persoane, titluri, toponime, precum și 33 ilustrații mai puțin cunoscute.
 În opul aniversar “*George Coșbuc*”, autorul Gavril Istrate, pe lângă exegeză, alcătuieste și o bibliografie - editări ale operei marelui poet (anii 1950-2000), referințe critice și articole proprii.
 Este un merit al Muzeului Județean Bistrița-Năsăud în valorificarea moștenirii culturale a acestor locuri, fiindcă “omul sfințește locul”. (A. Iuga, D. Iuga)

STUDII ȘI CERCETĂRI ETNOCULTURALE, vol. VII, Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, Bistrița, 2002, 454 pag.

Începând cu anul 1996, Muzeul Județean din Bistrița editează, anual, volumele “*Studii și cercetări*”, structurate tematic (istorie, științele naturii, etniculturale). Este o dovadă a unui gest cultural de mare importanță în

Patru frați
 Înt-un cojoc.

viața județului, dar nu numai, prin periodicitatea apariției și valoare, venind să se înscrie într-un fenomen necesar vieții culturale și științifice a Țării. Dacă acum vreo 25 de ani în Maramureș apărea "culegerea de studii" a Muzeului, "Marmația", ajunsă în acele vremuri de "secetă tipografică" la vol. VI, situând Maramureșul printre puținele centre de editare a unor asemenea lucrări, iată că în județe mai puțin "cotate" în acest domeniu, se suplinește un gol (mă gândesc la Sălaj unde "Acta Musaei Porolissensis" a ajuns pe la vol. XXVIII, iar acum vine Bistrița-Năsăud care parcă ar vrea să-și ia "revanșa" unei lungi tăceri, deși posibilitățile și tradiția ar fi trebuit, de multă vreme, să o dezmintă!

Am în față toate cele 7 volume editate de Muzeul Județean

Bistrița, prin grija redactorilor

Mircea Prahase, Ioan Chintăuan, Ioan Radu Nistor și Constantin Catalano.

Ficare număr este structurat pe capitole, vol. VII cuprinzând un număr de opt.

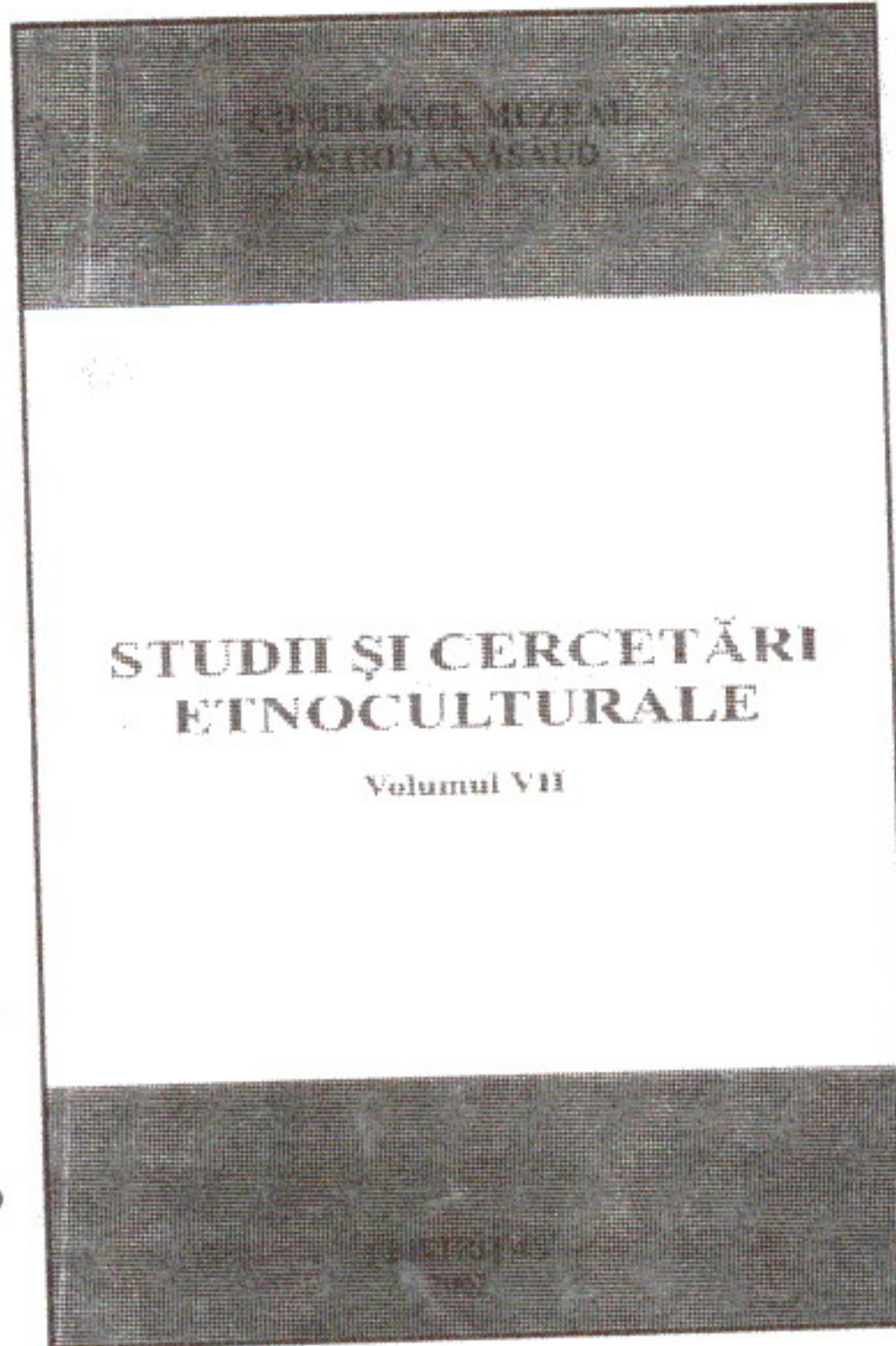
În cap. I, "Țara Năsăudului în amintiri", remarcăm contribuțiile lui Sever Ursa, documentele aduse în discuție de Gavril Istrate (care, în treacăt fie zis, la supoziția lui N. Drăganu că numele satului său *Vărărai* vine de la *var(oraș)* - oraș, nu aduce o nouă contribuție, de altfel nici DEX-ul nu aprofundează acest termen, deși aromânii din Pind spun la oraș *vărușă*, iar în limbile anglo-germanice la război se zice *war*, de acolo până la *cetate-cita-cité-oraș* nu este decât un pas), I. P. Țuculescu, Ion Lăpușneanu.

Capitolul II, "Sociologica", lărgeste aria strict județeană a studiilor, în afară de "localnicul" Mircea Daroși cu "Structura familială și gradul de înruderire a populației din Parva", aducându-și contribuția cercetătorii Ioan Popa (Sibiu) și Vasile V. Filip (Vâlcea), primul aducând în discuție "Comunități atipice din... Mărginimea Sibiului", iar, al doilea, despre "Satul românesc și sănătatea țaranului român".

Capitolul III, "Coșbuciana", aduce interesante contribuții la personalitatea și opera poetului G. Coșbuc, semnate de Gheorghe Pleș, Constantin Catalano și David Semerean.

Aproape 200 de pagini sunt dedicate *Etnografiei* (cap. IV), dintre care semnalăm, pentru valoarea documentară studiile: Mihaela Mureșan (Cluj) - "Mentalități și practici anecstrale în marea trecere"; Livia Rusu (Reghin) despre broderiile tradiționale săsești din zonă; Emilia Bumb - "Cântecele cununii (la seceriș) în Țara Năsăudului"; Olimpia Fărcaș (Zalău) - "Obiceiuri de Crăciun" în Aluniș, pe Someș; Dan Prahase despre folcloristul Iuliu Moisil, cu antologie de "Poesii populare" culese în anul 1874... în Năsăud și de la Marmațieni". Următoarele capitole, V-VIII, cuprind medalioane, restituiri, recenzii.

Volumul de "STUDII ȘI CERCETĂRI" este o contribuție la cunoașterea și păstrarea memoriei culturale, meritând, pentru varietatea și aplicația contribuțiilor, întreaga noastră considerație. (A. Iuga, D. Iuga)

- Vino, mamă, intră-n rai,
Loc de cinste aicea ai.
Că cât pe pamânt ai stat,
Pe flamânz' i-ai săturat,
Pe cei goi i-ai îmbrăcat
Și lumini sfinte Ț-ai dat.
Tu le-ai dat, măicută, stinsă,
Hai, să ți le-arăt aprinsă,
La mijlocu' raiului,
Sus, pe masa Tatălui.

De la Codrea Eudochia, 97 ani, Berbești, 1996

2381

Mândru joacă Petre-n rai,
Raiu' luminos-i, Doamne,

Tăt își gioacă și se roagă,

Se roagă lui Dumnezeu

Ca să vadă neam de-al său.

Și văzu pe tată-său.

-Petre, Petre, fiu a meu,

Fă-m' și mie loc în raiu.

-Loc în rai, tătucă, n-ai.

Cât în lume ai trăit,

Birăria-o-ai păzît,

Pe săraci i-ai celuit,

Loc în rai nu Ț-ai găsit.

Tăt își gioacă și se roagă.

Și văzu pe maică-sa:

- Petre, Petre, fiu a meu

Fă-m' și mie loc în rai.

Loc, în rai, mămucă, n-ai.

Cât în lume ai trăit,

Lucrătoare Ț-ai nămnit.

Pe săraci i-ai celuit,

De plătit, nu i-ai plătit,

Loc în rai nu Ț-ai gătit.

Tăt își gioacă și se roagă

Și văzu pe frate-său:

- Petre, Petre, frate-meu,

Fă-m' și mie loc în rai.

- Loc în rai, frătiucă ai.

Cât în lume ai trăit,

Ciobănia Ț-ai păzît,

Pe săraci i-ai miluit,

Le-ai dat urdă, le-ai dat caș.

Săracii te-o cuvântat,

Loc în rai că Ț-ai aflat.

Tăt își gioacă și se roagă

Și văzu pe soru-sa:

- Petre, Petre, frate-a meu!

Fă-m' și mie loc în rai.

- Loc în rai, sorucă, n-ai.

Cât în lume ai trăit

Curvușagu' l-ai păzît,

Loc în rai nu Ț-ai găsit.

De la Chiran Ioan, 76 ani, Breb, 1995

2382

Mîndru gioacă Petre-n rai,

Da' nu gioacă cum se gioace,

De unde iei,
Scade.

După soare tăt să-ntoarce.
Tată-so l-o d-întrebat:
- Petre, Petre, fătu' meu,
Fă-m' și mie loc în rai!
- Loc în rai, tătucă n-ai,
Cât în lume ț-ai trăit,
Ai fost birău și giurat,
Cele strîmbe le-ai îndreptat,
Cele drepte le-ai strâmbat.
Mîndru gioacă Petre-n rai,
Și mă-sa l-o întrebat:
- Petre, Petre, fătu' meu,
Fă-m' și mie loc în rai.
- Loc în rai, mămucă, n-ai:
Cât în lume ț-ai trăit,
Tăt ț-ai dat lucru' pân sat,
Și l-ai dat nemăsurat.
Da' de plată ce-ai plătit?
Frinticeaua fărinii,
Tăt ce-i deasupra sătii,
Veci, mămucă, -n rai nu-i fi.

De la Bledea Pălăguța, 59 ani, Bârsana, 1973

2383

Joacă Petrea pe on plai,
P-on câmpuț mîndru de rai
    Linu-i lin și iară lin,
    Pe Christos îl pomnim
Tăt el joacă și se roagă.
Mama lui Petrea merjea
Și cătă Petrea zîcea:
- Petrea, Petrea, pruncul meu,
Fă-m' și mie loc în rai.
- Loc în rai, mămucă, n-ai.
Cât în lume ț-ai trait,
Toarcătoare ț-ai nămnit
Și bine nu le-ai plătit,
Loc în rai nu ț-ai gătit!
Sora lui Petrea merea
Și cătă Petrea zicea:
- Petrea, Petrea, frate-al meu,
Fă-m' și mie loc în rai.
- Loc în rai, sorucă, n-ai.
Când ai fost nevastă nouă,
Ț-ai legat brăi câte nouă!
Tata lui Petrea merea
Și cătă Petrea zicea:
- Petrea, Petrea, prunc a meu,
Fă-m' și mie loc în rai!
- Loc în rai, tătucă, ai.
Cât în lume ț-ai trăit
Ț-ai pus stîna lângă drum,
Cine pe drum ț-o trecut.
Cu lapte l-ai adăpat,
Cu brînză l-ai săturat,
Loc în rai că ț-ai aflat.

De la Udrișan Ileana, 85 ani, Cornești, 1995

2384

Sus la poarta ceriului,
Sta Sânpetru cu a lui.

**Ion Pop Reteganul, POVEȘTI
AREDELENEȘTI**, Complexul Muzeal
Județean Bistrița-Năsăud, Ed. George
Coșbuc, Bistrița, 2003, 382 pag.

Ion Pop Reteganul a fost considerat de Ion Mușlea "cel mai mare folclorist al Ardealului" (Liviu Păiuș, "Prefață"). Muzeul Județean Bistrița-Năsăud ne pune în față o restituire necesară, mai ales acum, când mass-media ne "inundă" cu atâtea "povești" ultramitralierate sau futuro-moderne, când generația noastră, ne mai vorbind de cele următoare, nu mai știu de Făt-Frumos, de Ileana Sânziana, nici de hâda Baba Cloanța etc. Poate că, în răgazul/zăgazul tot mai scurt al trecerii timpului, să mai găsim loc și penru basmele noastre de suflet, să mai gândim "în basme" și să vorbim "în poezii".

Ediția de față, îngrijită de folcloristul Liviu Păiuș, apare în condiții grafice excelente și ne bucură nu numai ochii, ci și mintea. (A. Iuga, D. Iuga)

**Constantin Cubleşan,
ANTOLOGIA BASMULUI CULT
ROMÂNESC**, Editura Dacia, Cluj-
Napoca, 2002, 200 pag.

Editura "Dacia" nu se dezmente prin încercările sale, reușite, de a fi expresia vremurilor noastre, cunoscută fiind lansarea mai multor colecții: "Poezii urbei", "Discobol", "Antologii" etc. În această din urmă colecție scriitorul Constantin Cubleşan publică o antologie a basmului românesc cult, cuprinzând aici nume ilustre: Nicolae Filimon, Petru Ispirescu, Al. I. Odobescu, Ion Creangă, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Ioan Slavici, Mihai Eminescu, I. L. Caragiale. La fiecare autor sunt adăugate și referințe critice, un demers pe care C. Cubleşan știe să-l realizeze cu multă probitate.

Nu este deloc de neglijat "Argumentul" prin care se pune în discuție distincția care trebuie făcută între basmul popular și basmul cult care deși "dezvoltă... aceeași temă cunoscută", îi "imprimă... o altă deschidere interpretativă din punct de vedere ideatic, într-o altă formă de expresie" (p. 6). Se fac analogii cu mari opere literare la a căror bază au stat legende/mituri populare: motivele Don Juan, Faust sau de la "Sarea în bucate" (basm românesc dar și universal) la... "Regele Lear" etc. Cartea oferă "cititorilor, ca și tuturor celor interesați, paginile de un farmec aparte ale unora dintre cele mai populare basme culte din literatura noastră clasică" (p. 7). (A. Iuga, D. Iuga)

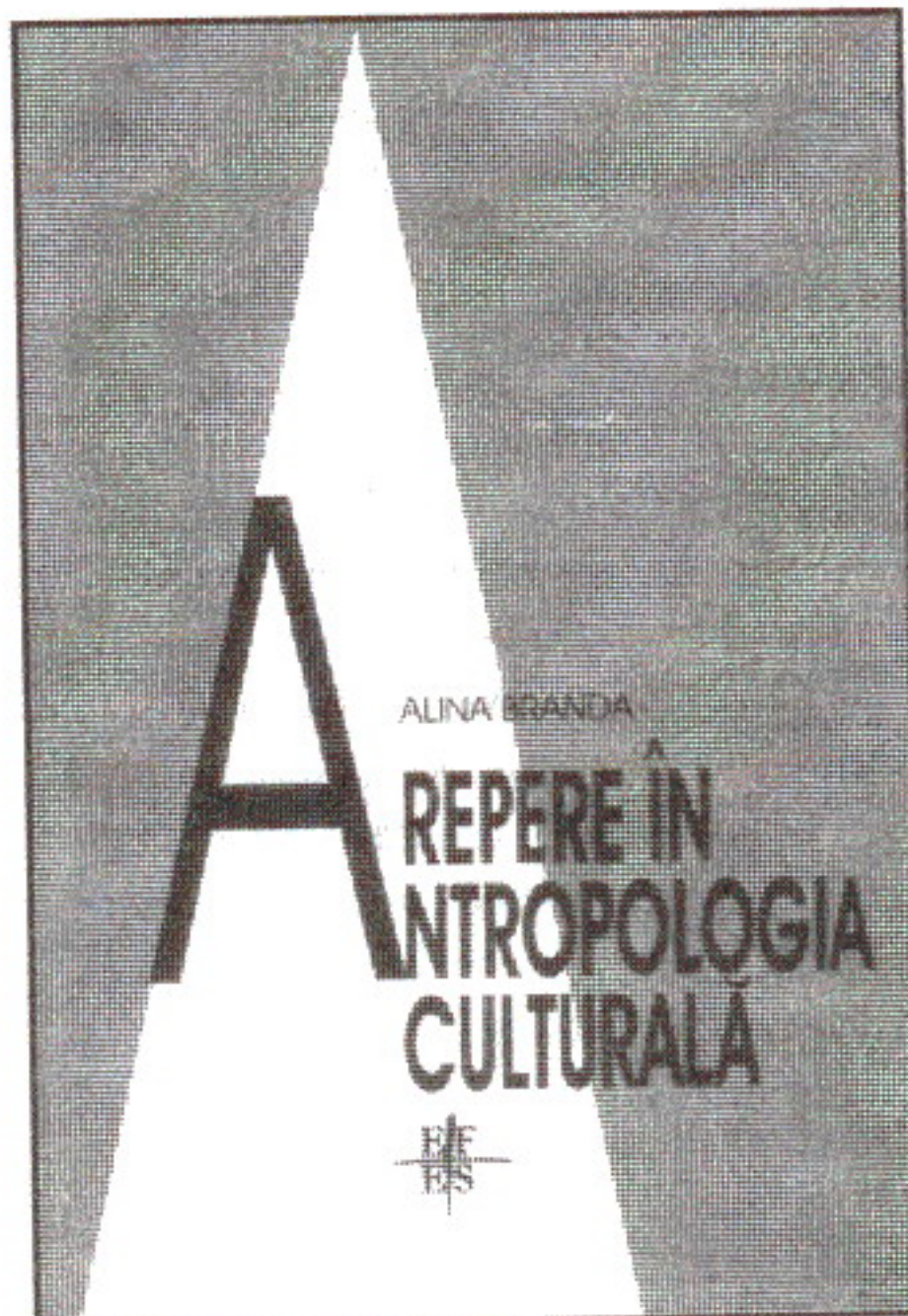
Nalt cât casa,
Verde ca mătasa,

Amar ca fierea,
Dulce ca mnerea/

Alina Branda, REPERE ÎN ANTROPOLOGIA CULTURALĂ, Editura Fundației pentru studii europene, Cluj-Napoca, 2002, 272 pag.

Volumul, după cum susține autoarea, "reprezintă un demers de identificare diacronică și sincronică a momentelor esențiale" ale Antropologiei, fiind structurat în patru capitole: I.- Orientări în antropologia culturală (fundamentele și "vârstele" antropologiei, curente, problema alterității); II.- Constante ale antropologiei culturale (raportul cu științele sociale, munca de teren - fieldwork - o constantă a antropologiei culturale); III.- Analiza câtorva teorii (funcționalismul antropologic la B. Malinowski, antropologia simbolică, relativismul cultural și viitorul antropologiei); IV.- De la etnografiile indigene la antropologia culturală. Acest capitol este incitant prin problematică, dar și, în ciuda unor terminologii "prețioase" de-a lungul întregii cărți, foarte actual: discrepanța între cercetarea "profesionistă" (teoretică și metodologică) care nu cunoaște tradițiile "locale", și cercetătorii "locali" care cunosc evoluția propriilor societăți și culturi dar sunt "deficitari oarecum în teorie și metodologie", amândouă situațiile expunând "discursul analitic cultural riscului alunecării în diletantism" (p. 251). Autoarea pare să aibă dreptate, cu o singură condiție: să încerce, în viitor, să împace ambele cerințe pe care le stipulează. (A. Iuga, D. Iuga)

Pascal Lardellier, TEORIA LEGĂTURII RITUALICE, Antropologie și comunicare, Editura Tritonic, București, 2003, 234 pag.

Prin anii '70 ai secolului XX de curând trecut, flutura vajnic stindardul imposibilității comunicării, reminiscență a unui postmodernism rău înțeles. Era valabil pentru artiștii plastici și pentru literați (literaturizanți, care făcuseră chiar epocă!). Iată că acum, în plin proces de globalizare, prof. P. Lardellier vine să ne propună o reconsiderare a marilor rituri comunitare prin prismă "comunicațională". Cartea sa a apărut în Franța în 2003. Ne bucurăm să fim și noi, românii, în pas cu unele din cele mai recente cercetări/descoperiri în antropologie. Cartea propune "o reflecție asupra formelor, sensului și funcției riturilor în societățile contemporane". Spicuim din cuprins: Rit și postmodernitate, O teorie comunicațională, Permanența mediilor simbolice, Ritul - un obiect științific total, Rit - mediere - comunicare, Riturile și mass-media, Teoria legăturii ritualice, Antropologie și Comunicare.

Este o carte de interes, Alain Caillé susținând în postfață: "nu există nici o realitate socială, nici o instituție, nici un subiect, fără un ritual care să-i dea naștere, formă și vizibilitate". (A. Iuga, D. Iuga)

**De omul rău
Să te păzești ca dracu de cruce.**

Celor buni, lor le-or deschide,
Celor păcătoși le-o-nchide.
Frate a lui Sâmpetru vine:
- Fă loc, în rai, și pântru mine!
- Frate, loc ț-aș face-n rai,
Tu de-aiesta loc nu ai.
Pe pământ, tu, când stăteai,
Strâmbe leji în sat făceai.
De la alții tăt luai,
La a tău adăugai.
Celor ce-ț lucrau cu chin,
Plata n-o dădeai deplin.
Depărtatu-te-ai mereu,
Frate scump, de Dumnezeu
Și de raiu' lui cel sfânt,
Cum îi ceriu de pământ.
Sora lui SfânPetru vine:
- Fă-n rai loc și pântru mine.
- Soră, loc ț-as face-n rai,
Însă aicea tu loc n-ai,
Căci pe lume când stăteai,
Crâșmăriță-n sat erai.
Cupa n-o dădeai deplin,
Apă tu turnai în vin.
Depărtatu-te-ai mereu,
Sora mea, de Dumnezeu
Și de raiu' lui cel sfânt,
Cum îi ceriu de pământ.
Mama lui Sâmpetru vine:
- Fă-n rai loc și pântru mine.
- Intră, mamă dragă, -n rai,
Loc de cinste aicea ai,
Căci pe lume când stăteai,
Lumânări mereu dădeai,
Le dădeai, măicuță, stinsă,
Hai, să ți le-arat aprinsă
În mijlocu raiului,
Sus, la masa Tatălui,
Unde vetrele s-anină,
Unde, lângă Sfântu' Tată,
Cei de-a pururi se desfată.

De la Pop Dochia, 86 ani, Desești, 1996

2385

Sus, pe muntele-nverzît,
A măslinilor numit,
Sta Iisus, Mântuitoriu',
Lângă Ioan Botezatoriu'.
Lângă dânsu', zîs-a lui:
- Doamne, sii bun, să ne spui,
Ce-ntâmplări ni-i da de știre
Lumii despre-a Ta venire?
Și Iisus a cuvântat:
- Dragii mei, vor fi războaie,
Om pe om să se despoaie,
Neam cu neamuri să se bată,
Nu va fi sfârșitu'-ndată.
Lipsuri, boale, o grămadă,
Peste oameni au să cadă.
Multe s-or zminti atunci,

S-or călca leji și porunci,
Vor veni în tri laturi
Valurile mărilor.
Vai! Amar va vui vântu',
S-a cutremura pământu'.
Frați și-or ucide fraț,
Pruncii or omorî taț
Și-a peri de tăt iubirea
Și-a spori nelegiuirea,
Căci smochinu' înflorește,
Toți să știm ca-aproape este.
Vine sfânta-mpărăție,
Numai are să-ntârzie.

De la Manța Ilișca, 76 ani, Botiza, 1998

2386

Sfârșitul lumii

Sus, pe muntele-nverzît,
A măslinilor numit,
Sta Iisus, Mântuitoriu'
Cu Ioan Botezătoriu.
Lângă dânsu' zise Lui:
- Doamne, fii bun, să ne spui,
Ce minuni vor da de știre,
Lumii despre-a ta venire?
Și Iisus a cuvântat:
-Dragii mei, vor fi războaie,
Om pe om să se despoaie,
Neam cu neamuri să se bată,
Nu va fi sfârșitu'-ndată.
Valurile mărilor,
Or vini-nfiorător,
Foc s-a-ntinde peste lume
Și durere fără nume,
Pe cum n-au fost de când sunt,
Oamenii p-acest pamânt.
Or ucide, fraț, pe fraț,
Fiii vor omorî taț.

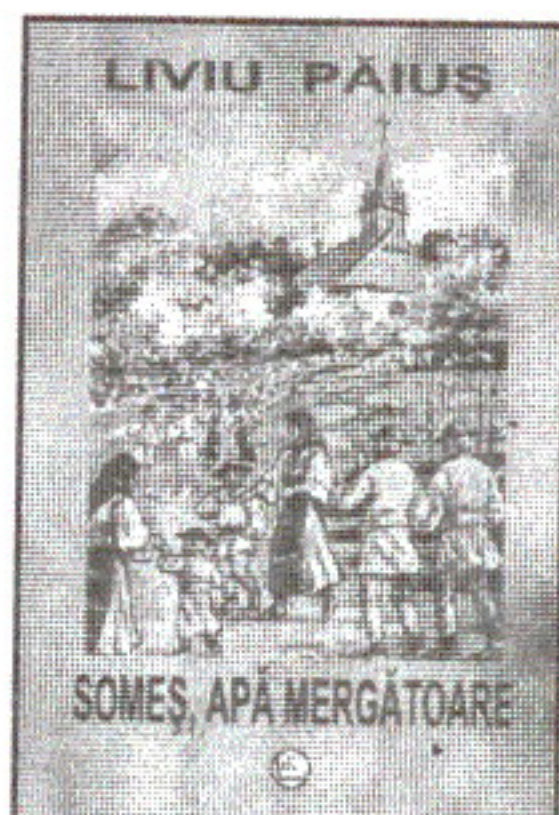
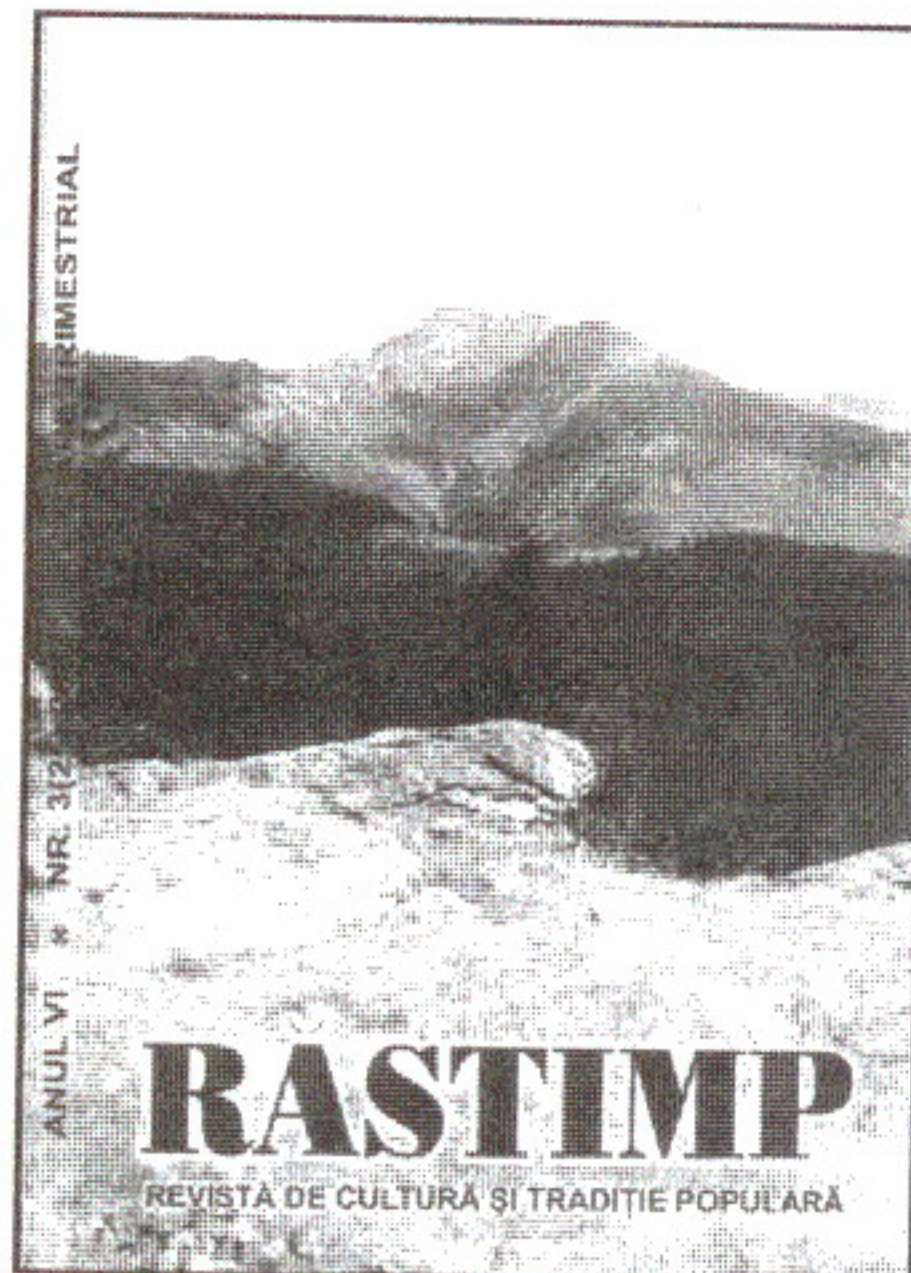
De la Manța Ioana, 83 ani, Botiza, 1998

2387

Sus, pa muntele-nverzît,
A măslinilor numit,
Sta Ion Botezătorul,
Cu Iisus Mântuitoriu.
Lângă dânsu' zis-a Lui:
- Doamne, fii bun, să ne spui,
Ce-ntâmplări vor da de știre,
Despre-a lumii mântuire?
Despre-a veacului sfârșit?
Iar Iisus a glăsuț:
- Dragii mei, vor fi războaie,
Om pe om să se despoaie,
Neam cu neamuri să se bată,
Când va fi sfârșitu'-ndată;
S-a bate mamă cu fată -
Maica Sfântă tăt ne rabdă;
Se bat părinț cu feciori,

RĂSTIMP, Revistă de cultură și tradiție populară a Centrului Cultural Mehedinți, an VI, nr. 3, 2003.

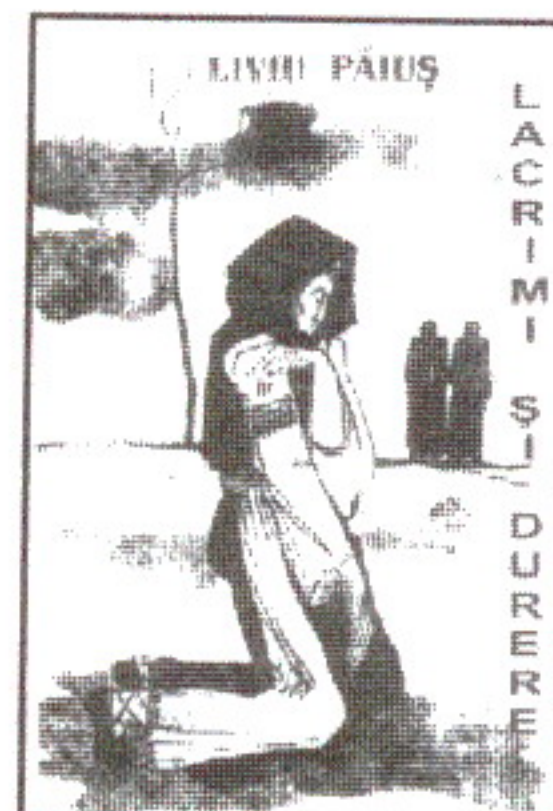
Cuprinde: "Mitul Sburătorului în Clisura Dunării", semnat de Isidor Chicet, redactor șef al revistei (o interesantă "inventariere" a vechilor credințe, dar și prezentarea unor cercetări mai recente, autorul întrebându-se dacă "investigarea realității" ar putea "să spulbere mitul", ori "coordonatele realității să-i dea aripi noi", relansând mitul); Constantin Juan Petroib și Gabriela Ana-Juan continuă "Arheologia horei", aflată la partea a VII-a, de real interes; mai menționăm preocupările bibliografice ("Sumarul general al revistei <Izvoarașul>"), dar și sintezele privind "Biserica de lemn din satul Canicea" de Vasile Șișu, "Momârlanii din Valea Jiului. Portul popular" de Ioan Lascu. Inedit și, în același timp, incitant este reportajul, semnat de Iftimie Nesfântu, "Drum fără întoarcere" - despre Monahul Rafail, fiul lui Constantin Noica, retras la Scărișoara, în Apuseni. (A. Iuga, D. Iuga)

Liviu Păiuș, SOMEȘ, APĂ CURGĂTOARE, Editura George Coșbuc, Bistrița, 2003, 206 pag.

Liviu Păiuș, FOLCLORUL VĂII RODNEI, Editura George Coșbuc, Bistrița, (f.a.), 208 pag.

Liviu Păiuș, LACRIMI ȘI DURERE, Folclor din război, Editura George Coșbuc, Bistrița, 2003., 142 pag.

Sunt trei cărți de "împătimire", ale aceluia sânguincios colecționar de versuri și eresuri populare, de către cel Liviu Păiuș care, cu mult suflet, încearcă să ne redea documente ale unei epoci nu demult trecute, însă, astăzi, rămasă de izbeliște. Sufletul nostru se caută pre sine astăzi, în ziua de ieri toate fiindu-i fixate și... predestinate.

Publicarea textelor culese/adunate/rescrise de Liviu Păiuș sunt o RESTITUIRE a numeroase bucurii și tragedii personale ale oamenilor de pe Valea Rodnei, veche cetate necunoscută astăzi și necercetată arheologic. Cine sunt oamenii care pot rosti, la joc:

Bată-vă, picioare moi,
Că nu pot juca cu voi,
Că eu dau să vă-ndreptați -

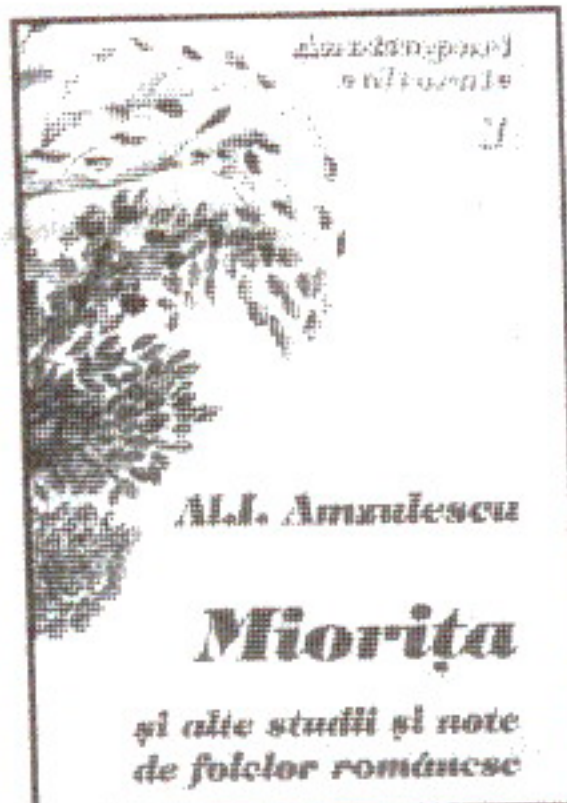
Voi mai tare vă strâmbați. ("Someș apă curgătoare", p. 90)

Liviu Păiuș încearcă și, nu rareori, reușește să exprime/noteze sufletul românilor din Valea cea mândră a Rodnei, din Țara Năsăudului. (A. Iuga, D. Iuga)

În pădure naște,
În pădure crește,

Vine-acasă și domnește.

Al. I. Amzulescu, **MIORIȚA și alte studii și note de folclor românesc**, 2001, 470 pag.

Narcisa Alexandra Știucă, **ÎN PRAGUL LUMII ALBE**, 2001, 232 pag.

Stelian Cârstean, **CREAȚIA POPULARĂ ROMÂNEASCĂ, Bibliografie, 1954-2002**, 240 pag.

Sunt trei cărți apărute în colecția "ANOTIMPURI CULTURALE", editate de Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, adică fostul Centrul Național pentru Conservarea și Valorificarea Tradiției și Creației Populare. În afară de schimbarea numelui instituției, fără nici o semnificație, cele trei cărți prezintă un interes aparte.

Volumul I al colecției (Al. I. Amzulescu), cu o prefață de Nicolae Constantinescu și grupaj de "receptare critică" de Al. Dobre - este dedicat împlinirii a 80 de ani de viață a folcloristului Al. I. Amzulescu. Este un florilegiu al studiilor Domniei Sale din cei peste 50 de ani de aplecare asupra valorilor folclorului românesc. Un remember pentru cei mai noi și și mai grăbiți să afle toate secretele perpetuării și eternității folclorului românesc.

Al II-lea volum al colecției vine cu un suflu mai tineresc, un suflu care, din nou, ca și acum vreo 40 de ani, își pune problema Comunicării. Se (pre)stabilește că nașterea, alte obiceiuri și tradiții nu sunt decât acte de... comunicare. De parcă, după ce ne naștem "în lumea albă", nu am rămâne...muți, ci, chiar "muți" fiind, comunicăm. Deși noi încercăm să zâmbim la ceea ce am enunțat mai înainte, ne aplecăm/supunem "tezelor" surprinse de D-na Narcisa Știucă, ne gândim, cu glas scris, la ce înseamnă obiceiurile "ca acte de comunicare", la componentele "discursului: gesturi și obiecte", păstrându-ne, totuși, o estetică "a socialului". Poate că are dreptate, incitându-ne să ne aplecăm mult mai mult asupra "lumii albe".

Al III-lea volum este dedicat Bibliografiei tipăriturilor Centrelor de Creație între 1954-2002.

Noi cunoaștem că în Maramureș și alte regiuni, Centrele Creației au fost înființate în 1956. De la Metropolă, în "provincie" au ajuns mai târziu. Este o contribuție bună la ceea ce s-au luptat mulți dintre cei care erau angajați, specialiști, la aceste Centre. Ei au reușit să trecă peste toate rigorile (vitregiile) vremii, reușind să și tipărească unele lucrări valoroase și astăzi. Dintre toate Centrele Creației Populare din țară, cele mai multe tipărituri le avea Maramureșul (27 titluri, nefiind cuprinse și alte publicații); pe locul următor Vâlcea, apoi Oltenia, Mureș, Sibiu, Bihor. Poate că și astăzi este de bun augur! (A. Iuga, D. Iuga)

**Dacă vrei să scapi de câine,
Nu da cu ptiatră,
Dă cu pâine.**

Da' Iisus îi răbdători.
Jâzi l-o bajocorit,
Da' -o avut și ii sfârșit,
Cu lacrimi până-n pământ,
Cu lacrimi și cu suspine,
I-o ales, din limbi păgâne
Și i-o dus din locu' lor -
C-o fo' vrajbă-ntre popor.

De la Trifoi Ana, 74 ani, Botiza, 1998

2388

Sus, pe muntele-nverzît,
A măslinilor numit,
Șade Ioan Botezătoriu
Cu Iisus Mântuitoriu.
Lângă dânșii zis-a lui:
- Fii bun, Doamne, și ne spui,
Ce-ntâmplări vor da de știre
Despre-a veacului sfârșire?
- Dragii mei, vor fi războaie,
Om pe om să se despoaie,
Niam, cu niamuri să se bată -
Nu va fi sfârșitu-ndată.
P-atuncea sfârșit va fi:
Când soare n-a răsări,
Frați cu frați nu s-or iubi,
Nici părinți cu copii.

De la Peter Ioana, 45 ani, Săcel, 1975

2389

Adam

Dumnezău, di la-nceput,
Mândră lume și-o făcut
Mândră-i sara de Crăciun
Și-o făcut și pe Christosu'
Să ne sie de folosu.
Pe Adam l-o făcut întâie
Și pe Eva de-o soție
Și de mână i-o luat
Și în rai că i-o băgat.
Vine-on șerpe verinosu'
Și-o dărmat crenguța-n josu'
Și-o picat on măr frumosu.
Eva-n mână l-o lătu,
Și din el o și mușcatu'
Și lui Adam i l-au datu'
Și din el că și-o mușcatu,
Dumnezău o și strîgatu:
- Măi Adame, ce-ai lucratu,
Porunca mi u-ai călcatu!
Tu, Adame, -i mere giosu'
Și-i lucra ca on păcătosu'.
Și tu, Evă, gios îi mere
Și-i naște fii cu durere.
Și, tu, șerpe verinos,

De-amu să te traji pe gios.
Șerpe, când te-a dure capu,
Ieși în drum și-ț cată leacu.

De la Nemeș Anuța, 70 ani, Nănești, 1997

2390

Dumnezeo, din ce-o-nceput?
Tată lumea o făcut.
O făcut Domnu Christos,
Pe Adam foarte frumos.
Și pa Ieva-o ijdănit,
Laolaltă i-o-ntâlnit
Și de mână i-o luat,
În Paradis i-o băgat,
Mare bine lor le-o dat,
De băut și de mâncat.
Din tăț pomii să mânânce,
Numa din cel înflorit
Nu mânânce că-i oprit.
Șerpele cel verinos,
A dărmat o creangă gios
Și-o luat on măr frumos.
Evii-n mână i l-o dat,
Eva-ndată și-o mușcat
Și lui Adam i l-o dat.
Dumnezău că și-o strîgat:
- Măi Adame, ce-ai lucrat?
Măi Adame-i mere gios
Și-i lucra ca on păcătos
Și, tu Evă, jos îi mere
Și-i lucra ca și-o muiere
Și-i naște prunci cu durere.
Șerpe, când te-a dure capu',
Ieși în drum și-ț cată leacu',
Oaminii ț-or sparje capu'.

De la Roșca Anișca, 66 ani, Leordina, 1999

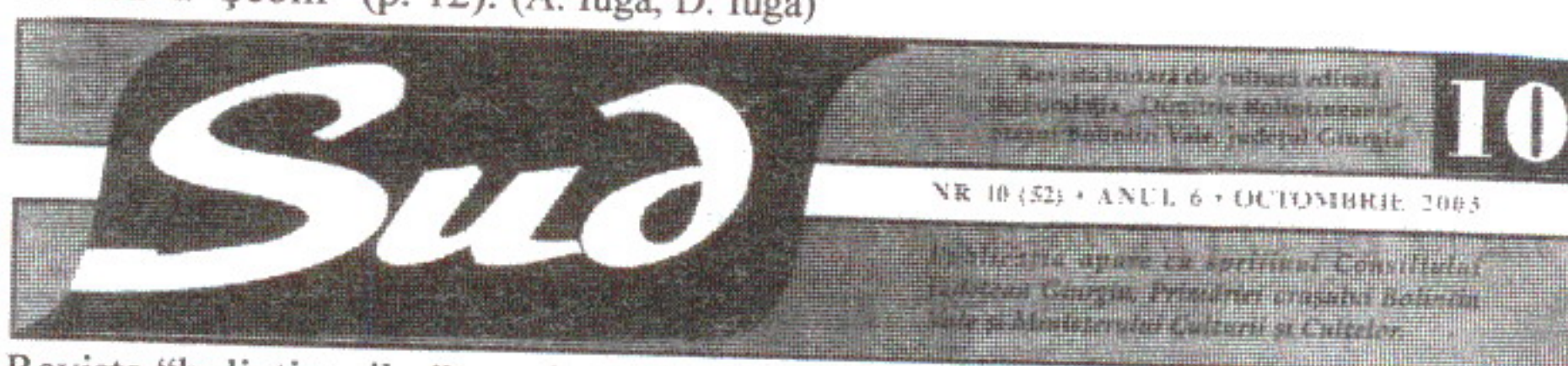
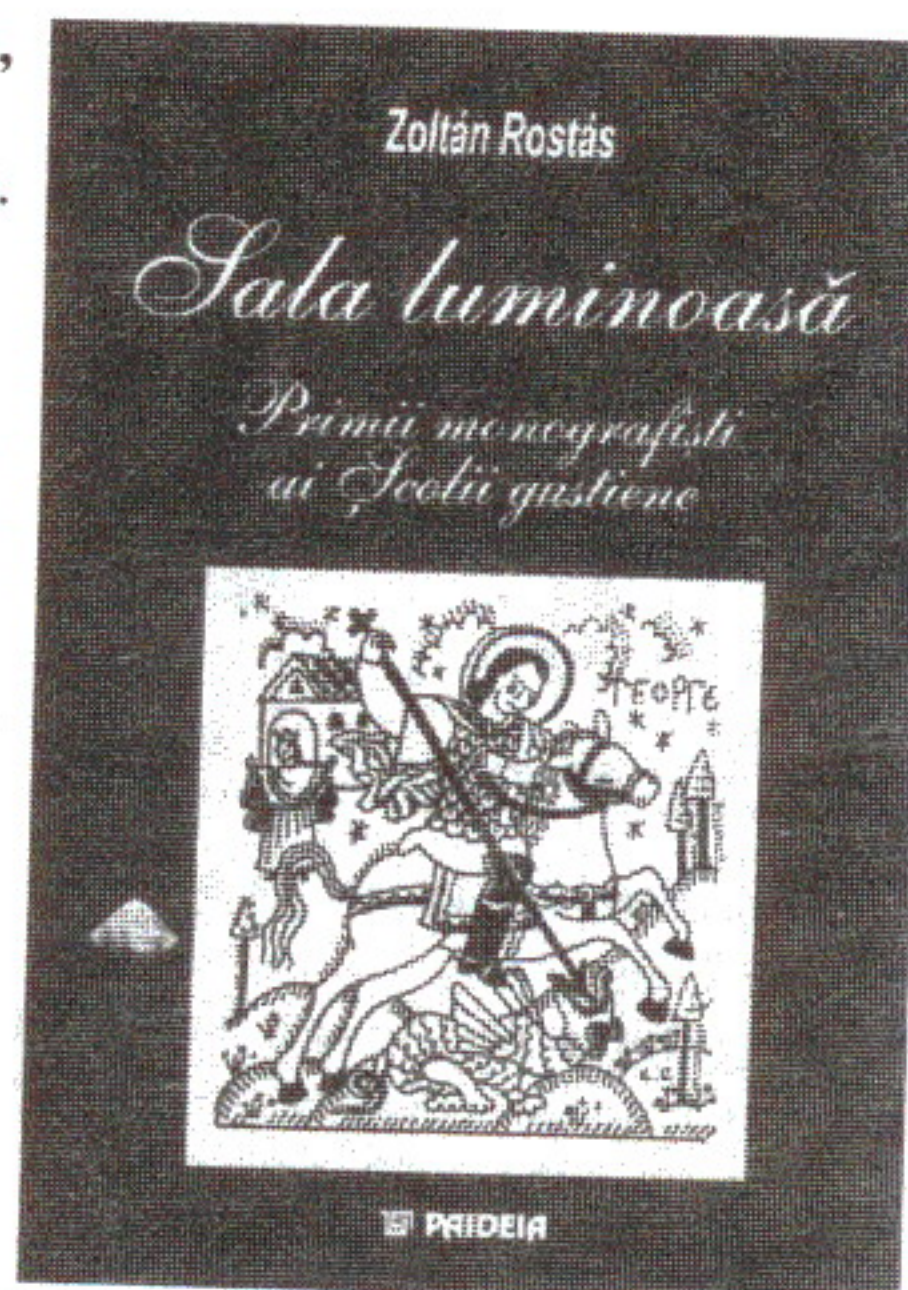
2391

Dumnezeo, di la-nceput,
Tată lumea o făcut.
O făcut on Domn Christos,
Și pe Adam, de folos,
Și pe Eva lângă el
Și de mână i-o luat,
Cât îi raiu' i-o purtat.
Din tăț pomii și-o mâncat,
Numa din unu'-nflorit,
Nu mânânce că-i oprit,
Că-i de șerpe răsădit.
Șerpele, cel verinos,
O plecat o creangă-n gios
Și-o luat on măr frumos
Și i-o dat Evii în mână.
Eva din el o-imbucă,
Și-apoi lui Adam i-o dat.
- Măi Adame, ce-ai lucrat?
- Ia, că Eva m-onșelat.

**Zoltan Rostas, SALA LUMINOASĂ,
Primii monografiști ai Școlii
gustiene, Editura Paideia, 2003, 396 pag.**

Este una dintre cărțile care se citesc cu mare interes, nu numai monografic ci și prin vioiciunea dialogului. Autorul ne chiar avertizează: "nu intenționez să urmăresc destinul Școlii, destin care de altfel se conturează din relatările volumului, ci doar să schițez contextul în care tinerii monografiști au ieșit pe teren, l-au urmat pe Gusti în construirea unei noi sociologii. Acest context este dintre cele mai interesante" (p. 5).

Interviurile sunt realizate prin anii 1980. Sunt prezenți: Ernest Bernea - "Eu eram mai puțin năist decât alții"; Hary Brauner și Lena Constante - "Toate lucrurile se leagă sălbatic"; Ion Costin - "Ne simțeam foarte bine"; Roman Cresin - "Cel mai plăcut concediu pe care l-am avut în viață"; Marcela Focșa - "Pe vremea mea fiecare era altfel"; Paula Herseni - "Erau oamenii mai apropiați unii de alții"; Ștefan Milcu - "Eu am fost ales membru direct titular al Academiei"; Mihai Pop - "Arhiva de folclor... la șura de fân"; Gheorghe Vlădescu-Răcoasa - "Gusti, ce-ai făcut! Tu faci minuni, măi!". Câți mai sunt astăzi în viață? Autorul îi face să retrăiască bucuria unui lucru împlinit cu mare dăruire sufletească, fiind "istoria lor de viață, împletită cu cea a Școlii" (p. 12). (A. Iuga, D. Iuga)

Revista "bolintinenilor" a ajuns la nr. 52, an 6. În nr. 10 pe acest an, este oglinda manifestărilor culturale din zonă. Mai multe pagini cuprind dezbaterile "Sunt necesare concursurile literare?", la care răspund nume cunoscute în literatura română contemporană: Liviu Ioan Stoiciu, Marius Tupan, Aurel Goci, Florentin Popescu. Mai semnalăm: poezii semnate de Radu Cârnești și Simona-Grazia Dima, proză de Zhu Chunyu (trad. Zhu Jiayn și Elvira Ivașcu), cronici literare, revista revistelor, pagini de istorie, artă plastică, informații culturale. Lipsesc studii sau materiale de ethnologie, poate ar trebui chiar despre folclorul urban, Bolintinul fiind, totuși, oraș!. (D. Iuga)

* * *

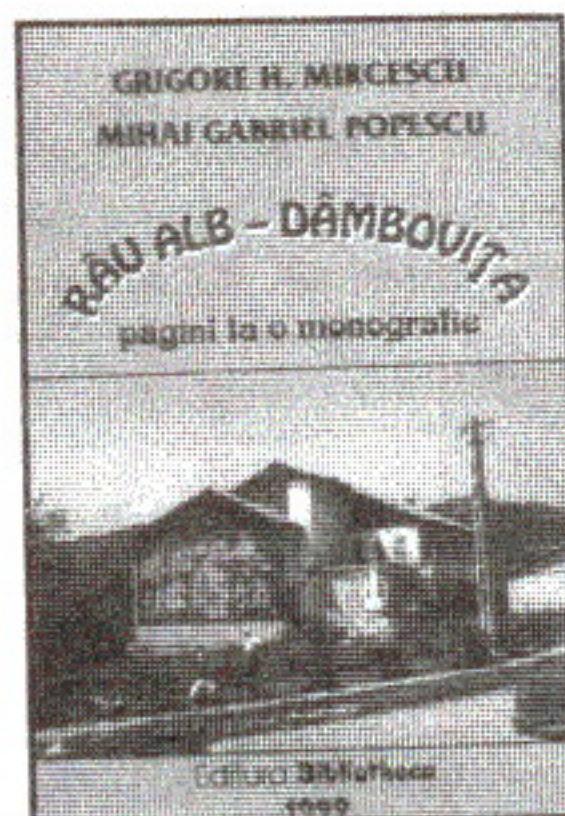
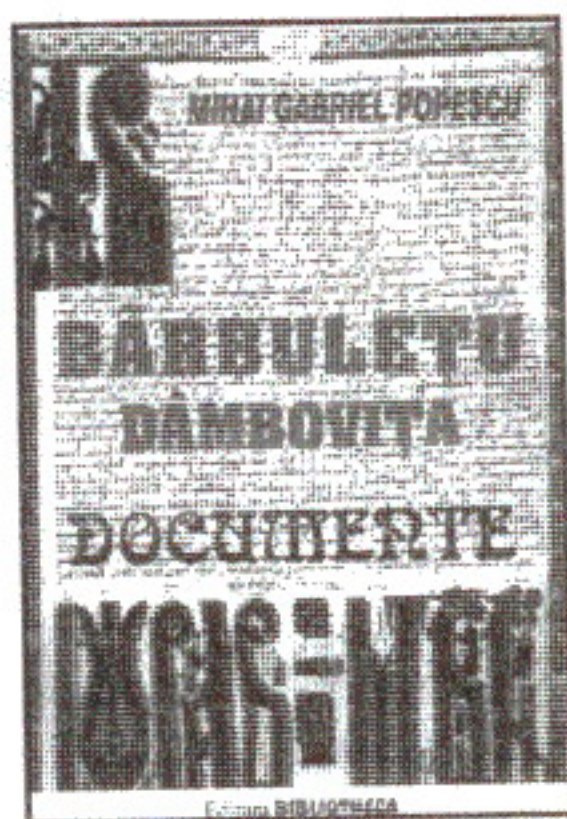
Meritorie, lăudabilă și demnă de urmat (calitativ și cantitativ) este inițiativa Centrului Creației Populare Dâmbovița de a publica, împreună cu Editura "Bibliotheca", o impresionantă și consistentă serie de lucrări dedicate istoriei așezărilor dâmbovițene, culturii populare, vieții culturale și sociale din acest spațiu românesc binecuvântat de Dumnezeu din care au pornit primele tipărituri și unde s-a încheat graiul unitar al limbii române. Editura "Bibliotheca", Centrul Creației Populare și Biblioteca Județeană, sprijinite financiar de Consiliul Județean Dâmbovița au editat astfel monografiile ale unor comune și orașe din județ, culegeri de folclor, dicționare ale localităților etc. În colecția "Monografia", profesorul și omul de cultură Mihai Gabriel Popescu publică trei lucrări monografice reconstituind dezvoltarea istorico-economică și culturală a localităților Runcu, Râu Alb și Bărbulețu:

În pădure m-am născut,
În pădure am crescut,

Acasă când m-au adus
Judecător m-au pus.

(BIBLIOTECĂ)

Gabriel N. Popescu, Mihai Gabriel Popescu - "Runcu - Dâmbovița ; Pagini la o monografie", Târgoviște, 1999

A doua ediție, adăugită și completată, a unei monografii interesante și utile, totodată pentru cei interesați de trecutul lor și al părinților lor. Este de remarcat truda și competența autorului, un împătimit al istoriei locurilor natale, care a preluat și valorificat moștenirea părintelui său. Lucrarea cuprinde, ca orice monografie care se respectă, date deosebit de interesante privind descrierea geografică, istoricul și populația comunei, ocupațiile locuitorilor, documente din diverse perioade istorice vizând așezarea, proprietățile, vânzările de pământuri și de alte bunuri, liste cu participanți la diverse îndatoriri obștești, viața culturală, școala, învățătoria și profesorii, elevii, eroii de război, personalitățile satului, viața religioasă etc.

Mihai Gabriel Popescu - "Bărbulețu - Dâmbovița; Documente"

O istorie în documente a unei așezări străvechi situate pe Valea superioară a Dâmboviței, care înglobează în componența sa satele răsfirate sub tâmpla masivului Leaota. Bărbulețu este un nume de rezonanță între localitățile județului și ale țării și datele despre locurile și oamenii din această așezare de moșneni și de haiduci interesează în mod firesc.

Grigore H. Mircescu, Mihai Gabriel Popescu - "Râu Alb - Dâmbovița; Pagini de monografie"

O lucrare la fel de bine documentată, scrisă în stilul caracteristic al autorului, locuitor al acestor ținuturi. Documente, fotografii ale sătenilor, acte, anexe, toponime, nume ale moșilor și ale strămoșilor lor dar și ale celor de azi trăitori. Cum altfel am fi aflat astăzi despre "Listu de numerile zapisurilor de înfundături ce s-au cumpărat de unii din neamul Popești de la alți moși după cum în jos să arată pă nume: Leatu 1811, luna Maiu, ziua 30, No.1: Un zapis pă un loc livadie cumpărat de popa Voicu de la Necula Minciună din Bărbulețu..., de pildă, cu toată savoarea timpului pe care ni-l redeșteaptă deodată?"

Mihai Oproiu - "Târgoviște (vol I - 1600-1848)"
Mihai Oproiu, Pârvan Dobrin - "Târgoviște (vol II - 1821-1918)".

Două volume consistente și mustind de istorie despre Târgoviște și împrejurimile sale, cuprinzând informații din toate sferile activității social - economice ale vieții în Cetatea de scaun a voievozilor Țării Românești. Ambele volume se

**De unde dai,
Pagubă n-ai.**

- Da, tu Evă, ce-ai lucrat?
 - Că șerpele m-o-nșelat.
 - Fi-u-ai, șerpe-afurisit,
 Să te traji, tu, pe pământ,
 În pădure, ca pe rât.
 Șerpe, când te-a dure capu',
 Ieși, în drum și-ț cată leacu',
 C-a veni roata cu rafu'
 Și-aceie ț-a tăie capu'.
 De la Deac Ioana, 75 ani, Dragomirești, 1997

2392

Dumnezau, di la-nceput,
 Tătă lumea o făcut,
 Pe Adam l-o jidănit,
 Și pe Ieva o tomnit,
 Pomii-n rai i-o rânduit.
 Din pomu' cel înflorit
 Nu mânânce că-i oprit.
 Șerpele, cel verinos,
 O târât o creangă gios,
 Eva poama o luat
 Și cu Adam o mâncat.
 Dumnezău o și strîgat:
 - Vai, Adame, ce-ai lucrat?
 Vai, Adame, -i mere-n iad
 Și-i munci ca și-on bărbat.
 Și, tu Ievă, gios îi mere
 Și-i munci ca și-o muiere
 Și-i naște prunci, cu durere.
 - Cum focuțu' io m-oi duce?
 A lasa grădina dulce,
 Cum focuțu' io mi-oi mere-
 A lăsa grădini cu mere.
 De la Hotea Pălăguță, 70 ani, Sat Șugatag, 1998

2393

În grădina raiului,
 Șede-Adam cu Eva lui
 Și-și plânje greșala lui.
 Și-o plânje cu tânguială,
 A raiului despărțală.
 - Raiule, grădina dulce,
 De-aici cu drag nu m-aș duce,
 De dulceața poamilor,
 De mirosu' florilor.
 Fi-u-ai, șerpe, blăstămat,
 Pântru cât m-ai înșelat.
 Unde te-ai afla culcat
 Capu' să-ț sie fărmat,
 Unde te-ai afla durmit,
 Capu' să-ț sie zdrobit.
 Șerpe, când te-a dure capu',
 Ieși în drum, c-acolo-i leacu',
 Ieși, în drum la fogădău,
 C-acolo-i lecuțu' tău.
 De la Pop Ileana, 72 ani, Giulești, 2000

2394

Zânele

Se pare că este un obicei mai nou, de sorginte școlărească. Se joacă de Crăciun numai în Săcel (P. B.)

Zâna cea mai mare

- Eu sunt Zâna cea mai mare
Și mă cheamă Zor de Floare
Sunt trimisă de la soare,
Să v-aduc o veste mare.
Veste mare v-am adus,
De nașterea lui Isus.

Zâna Mijlocie

- Eu sunt Zâna mijlocie
Și mă numesc iasomie.
Sunt trimisă de la Lună
Să v-aduc o veste bună.
Veste bună v-am adus
De nașterea lui Isus.
O stea-n lume a vestit,
Nașterea celui neprihănit.

Zâna cea mai mică

- Eu sunt zâna cea mai mică
Și mă numesc Floricică.
Sunt trimisă de la Lună,
Să v-aduc o veste bună.
Veste bună v-am adus,
De nașterea lui Isus.
Ia, spune tu, soră mare,
Ce-ai adus de închinare?

Zâna cea mai mare:

- Eu am adus și tămâie,
Ca să-ți împrumut și ție.
Dar tu, sora cea mai mică,
Și numită Floricică?

Zâna cea mai mică:

- Eu am adus așternut,
Pentru noul nost' născut.
Dar tu, soră mijlocie
Și numită Iasomie,
Spune și tu ce-ai adus,
De nașterea lui Isus?

Zâna Mijlocie:

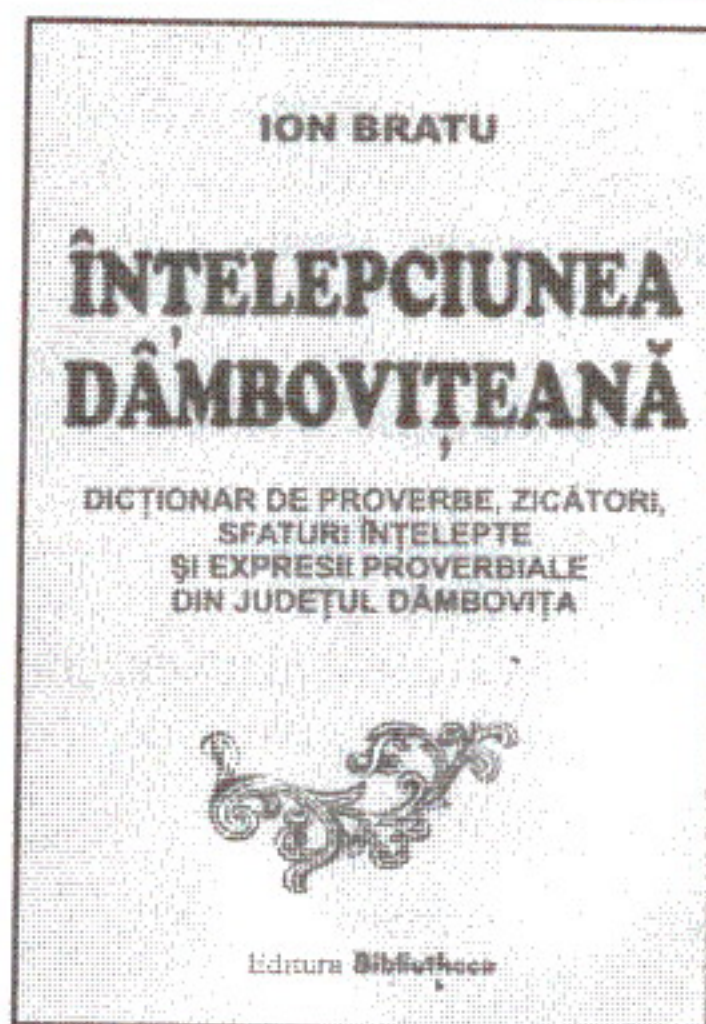
- Și eu am adus tămâie,
Ca să-ți împrumut și ție.

citesc ca un roman de aventuri și aduc la lumină date mai puțin cunoscute sau necunoscute despre trecutul orașului. Lucrearea se bazează pe o cercetare sistematică de arhivă, rezultat al investigațiilor arheologice și de arhitectură, studii și articole. Lucrearea are darul de a oferi o imagine amplă despre rolul jucat în istoria națională de orașul domnesc, fiind sprijinită de o vastă bibliografie.

Dumitru Ulieru - "Monografie comunei Pietroșița"

Profesor de limba și literatura română la școala din Pietroșița, autorul reușește să ofere concetățenilor săi și tuturor celor interesați de trecut o monografie de excepție a acestei binecunoscute localități de munte de pe valea Ialomiței. Deși debutează cu două regretabile erori de datare datorate corecturii, volumul este remarcabil de bine construit.

Ion Bratu - "Înțelepciunea dâmbovițeană; Dicționar de proverbe, zicători, sfaturi înțelepte și expresii proverbiale din județul Dâmbovița"

Referent etnografic la Centrul Creației Populare Dâmbovița, Ion Bratu adună în paginile acestei lucrări proverbe și vorbe de duh și înțelepciune de pe întreg teritoriul județului, culese de -a lungul întregii sale activități. O lucrare interesantă și utilă, bine sistematizată, un adevărat depozit de înțelepciune dâmbovițeană, deci românească. Desigur că multe proverbe și zicători pot fi regăsite în mai toate zonele țării, dar există nuanțe care le conferă o anumită particularitate. Cum zice autorul însuși în Postfață: "În prezent, ca și în viitor, cine va parcurge acest Dicționar de

proverbe, zicători și sfaturi înțelepte, trecând peste unele scăpări, își va putea da seama de viața locuitorilor de pe aceste meleaguri, va constata bogata experiență a culturii populare locale, cu origini care se pierd în negura veacurilor."

Victor Davidoiu - "Vatră și oameni în freamățul vremii - Bezdead - CDXXVIII"

O altă monografie la fel de consistentă, bazată pe documentele cercetate, care "înfăptuiește o adevărată restaurare arheologică, etnografică, socială, culturală și spirituală circumscrisă hrisoavelor" (Aurelian Chivu).

"Cartea este un simbol al dragostei față de locurile unde ne-am născut și am trăit, un semn al iubirii părinților, familiei și oamenilor pe care i-am cunoscut sau nu. Cu ultima filă vom închide porțile Cetății Bezdeadului, cu bucuria că am reușit a pune sub ochii cititorului o vatră, o istorie, un univers de-a lungul a peste 400 de ani de existență de la documentul ce atestă existența sa", spune autorul.

Ce-i în tăte
Și fără el nu se poate?

(Numele)

Centrul Creației Populare Maramureș a editat de curând două noi cărți destinate valorificării tezaurului spiritual al Maramureșului și istoriei lui.

“Popor al lui Traian” - Culegere de cântece corale de Valentin Băințan, apărută la Editura “Scriptorium”, Baia Mare, 2003.

O interesantă și utilă culegere de piese și prelucrări corale pentru uzul muzicienilor și dirijorilor de cor dar și pentru deliciul spiritual al iubitorilor de artă corală. Multe din aceste piese au fost prezentate publicului de în interpretarea corurilor pe care le-a înființat sau dirijat renumitul dirijor Valentin Băințan.

“Șișești – Vatră străbună” -

Lucrare editată de Asociația “Renașterea Șișeșteană” în colaborare cu Centrul Creației Populare, Muzeul Județean Maramureș și Primăria comunei Șișești. Cuprinde date și documente referitoare la localitatea în care a slujit și a luptat pentru întregirea neamului Părintele Vasile Lucaciu.

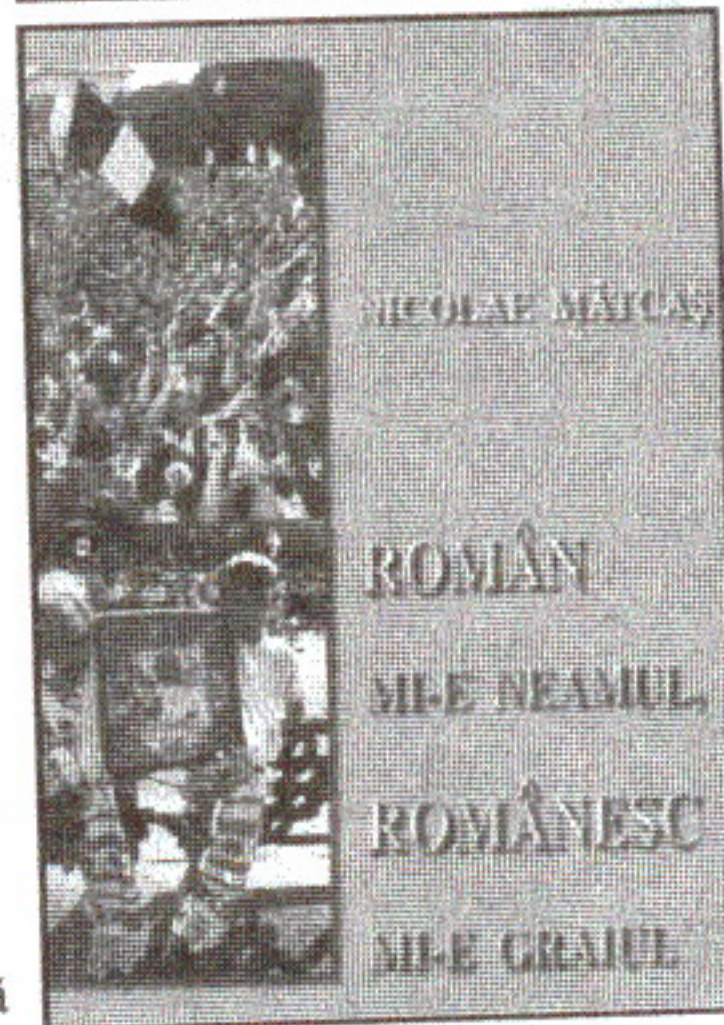
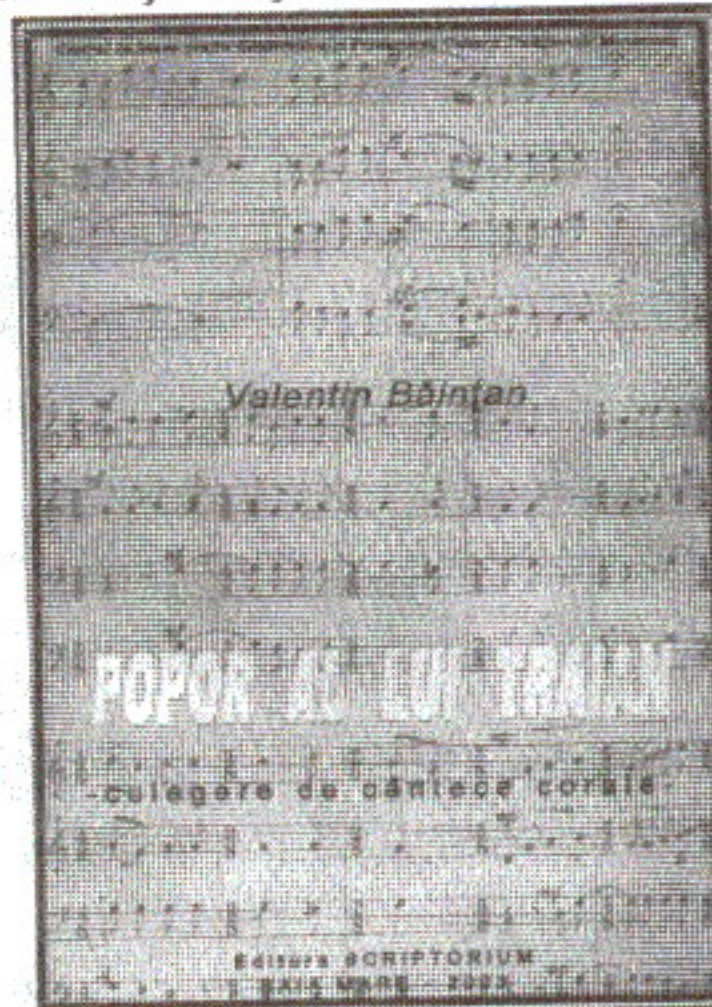
Nicolae Mățaș - “Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul”

Volum apărut la Chișinău în 1998 cu sprijinul revistei “Limba Română” și al Asociației “Grai și suflet” din capitala Basarabiei.

Lucrarea cunoscutului filolog Nicolae Mățaș prezintă argumente incontestabile care infirmă invențiile și aberațiile unor nostalgici ai lagărului sovietic sau pur și simplu ignoranți privind numele limbii și poporului din ținuturile de dincolo de Prut și demonstrează inconsistența teoriilor care concep existența moldovenilor separată de cea a neamului românesc și a graiului moldovenesc, aparte de limba română. Cartea constituie un prețios material didactic pentru elevii români din școlile de toate gradele și este de un real folos pentru toți cei care vor să cunoască adevărul despre obârșiile acestui popor vitregit de soartă, dar care și-a păstrat esența latină în ciuda unor vicisitudini aproape inimaginabile.

Semanalăm cu plăcere apariția unor lucrări recente editate de colegii noștri de la Centrul Județean al Creației Populare Argeș (Constantin Cârstoiu - “Drumul Pițulesei; Maria Cârstoiu - valoros rapsod al plaiurilor muscelene”), Centrul Județean al Creației Populare Cluj (Gavrilă Hădărean - “Boju; Studiu monografic” și Nicolae Șteiu, Ioan Marius Trif - “Beliș – Vatră străbună”), Centrul Județean al Creației Populare Tulcea (“Vox Juventutis” - Antologia laureaților Concursului național de poezie “Panait Cerna”, 2000 și “Carpe Diem”, antologia laureaților

**Dacă n-ai măsură,
Pune-ți lacăt la gură.**

Toate cele trei Zâne:

- Doamne, mult am așteptat
Până Iisus ni s-a arătat!
S-a născut în Galileia
Și se numește Mesia.

Colecția
AUGUSTIN MOCANU

Mulțămite la colinde

2395

La fântâna lupului
Dă-m colacu pruncului!
Dă-m colacu, de mi-i da,
Că mi-i scurtă gubița
Și mi-i spartă opinca,
Că de-asara-s tăt p-afară
Cu străicioara susuoară.
Buna sara lui Crăciun!

De la Maria Moldovan, 54 ani, Moțiș, 1967.

2396

Cătu-s de slăbuț!
Și păru din cap mi-i albuț
Și cămeșă mi-i cam proastă
Haina lungă, românească
Că așa am zâs s-o curuiască
Și hiu ișor la pulpe,
Și poci fugi dupa vulpe.

Mult am fugit,
Mult am alergat
Și nimic n-am căpătat,
Numa o coadă de purcel,
Tăț' s-avem parte de el!

De la Emilia Bojan, 43 ani, Corund, 1967.

2397

Io-s mai mic copiul în școală,
Cu cămeșă până-n poală,
Cu păruțu rătunzat,
Mândră carte-am învățat!
De nu mă credeți pă mine
Să-mi aduceți un cărbune
Să vă scriu mare minune:
Că l-acesta praznic mare,
Chisălița cinste n-are.
Numa-on colac ș-on cărnaț,
Ala trebe să mi-l dați
Și c-o sticlă de pălincă
Să mă dau de-a roata-n tindă.

Simion Fălăuș, 42 ani, Nadiș, 1967

2398

La gazdă la portiță,
Răsărit-o garofiță.
Noi garofița u-om tăia,

Gazda-n casă ne-a lăsa.
Da-ne-a colac di pă masă
Ori pa fata cea frumoasă;
Da-ne-a un oticău de mere,
Da' noi ale nu le-om cere;
Da-ne-a un otică de nuci,
Că ale le plac la prunci;
Da-ne-a un oticău de flori,
C-ale le plac la feciori.
La mulți ani, oameni!
Bună sara lui Crăciun!

De la Alexadru Boda, 15 ani, Aluniș, 1967.

2399

Buna zua, doamnă gazdă!
Slobodu-i să trag o brazdă?
Traje, traje, măi băiete
Hai în casă că am fete!
Fetile-s de măritat
Și feciorii de-nsurat.
Fetile și-or scie-o carte
S-o trimeata la cetate,
La curtea maiorului
Să o puie lui pă masă
Să-i lesă drăguțu-acasă
Pă sfintele sărbători,
S-ar ivi ca două flori.
-Fă-te-n colo și tu, frate!
Să mai spui și-a mele fapte,
Fapte bune, -nțelepciune:
Eu astăzi n-am mâncat prune,
C-am mâncat on călbas
S-on cârnaț
C-acele mi-o țânut saț.
Uite ce văzui la vecini pă masă:
O litra de vinars,
Da gazda nu să socoté
Să-mi deie și mie din ié,
Ci mi-o dat cu ușa-n spate
Să mă duc mai departe.

De la Liviu Fechet, 9 ani, Chelintă, 1967

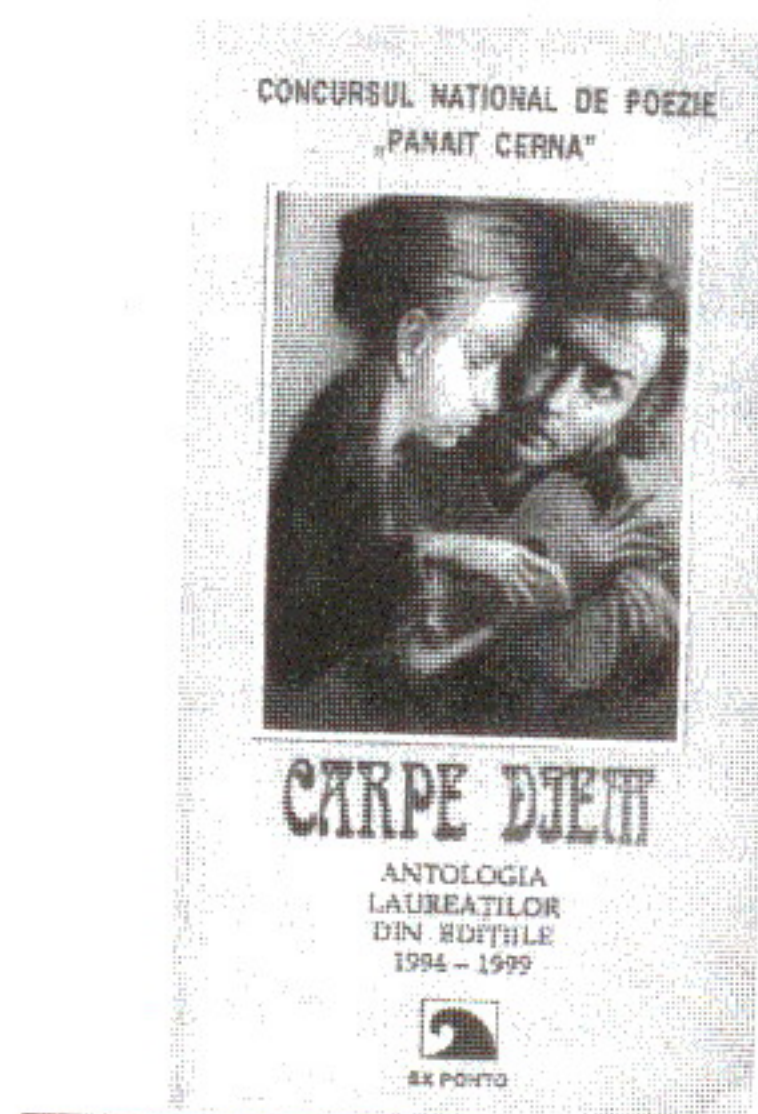
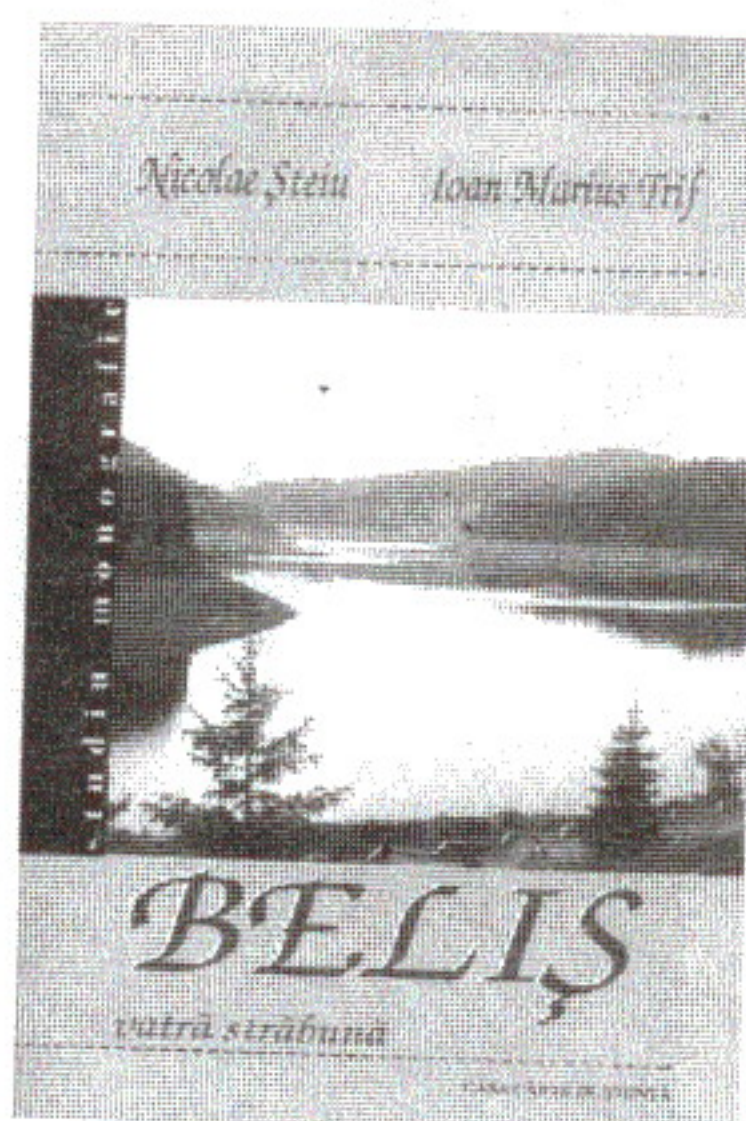
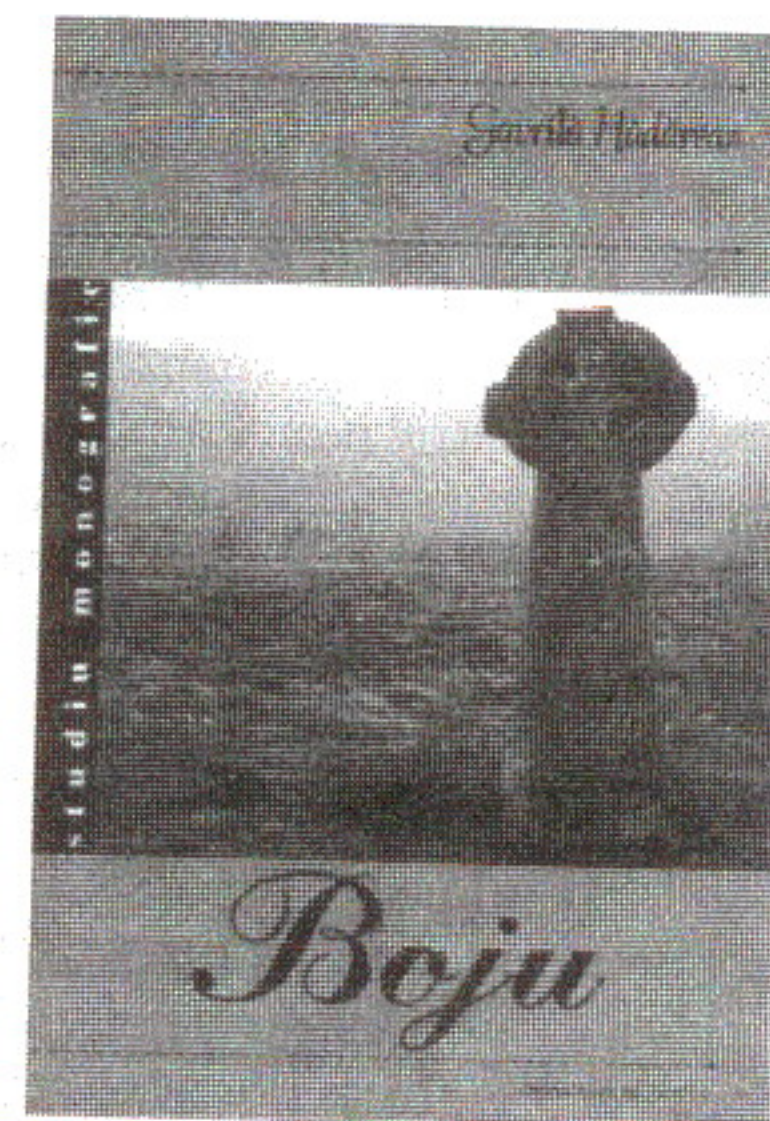
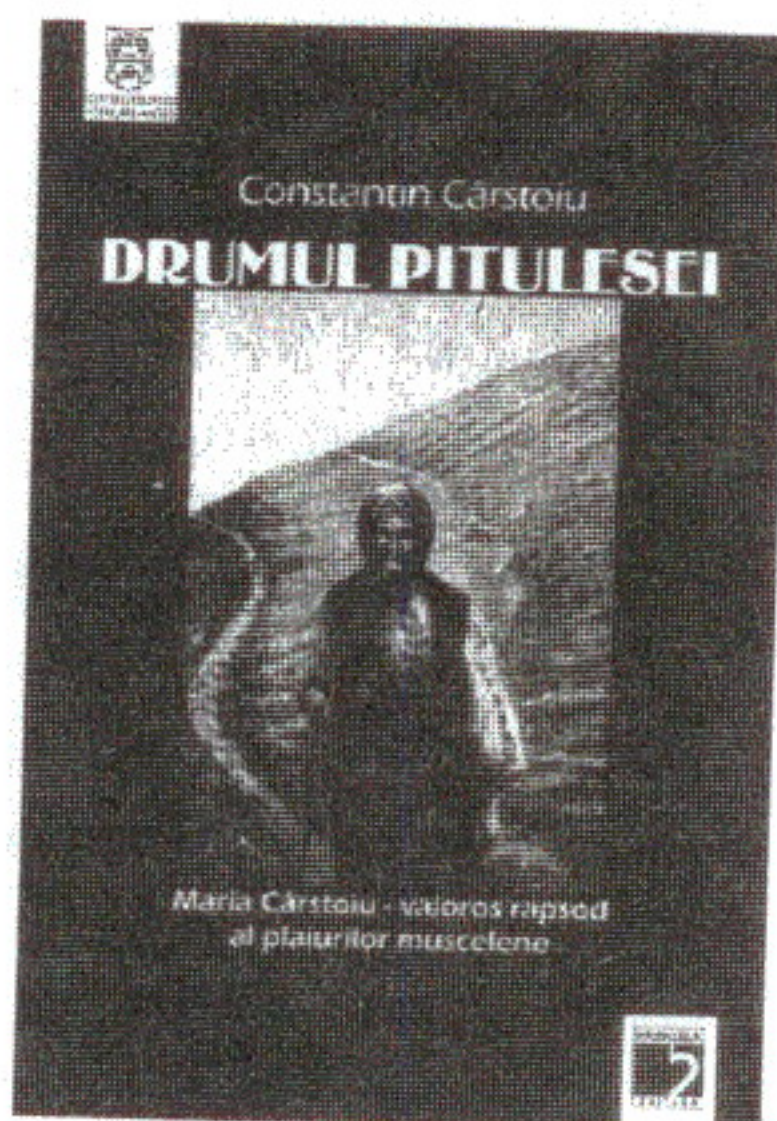
2400

Ciucur verde de mătasă
Slobozâ-mă, gazdă-n casă,
C-afară plouă de varsă.
De-ar ploua pălinca rece,
N-aș avé bai și mă-nece.
Da în colțu cel de masă
Este-o scumpa de uiagă
Înflorită-n flori de mac,
Poate că-i bună de leac.
Gazda-ar vré și bem cu tăți,
Da-i supărată găzdoaie.
Găzdoaie, nu fi supărată!
Dumnezău să te trăiască
Cu bărbatu dempreună
La mulți ai cu voie bună!
Și c-un struț de busuioc,
Dumnezău deie gazdii noroc!

De la Ioan Chiș, 39 ani, Babța, 1967.

aceluiași concurs din edițiile 1994 – 1999, antologii îngrijite de Olimpiu Vladimirov) și Centrul Cultural Mehedinți, Drobeta Turnu Severin (Cornel Boteanu - "Legendele comorilor din Plaiul Cloșani").

Nicolae Scheianu

Patru restie

Colecția DUMITRU IUGA

Duc un car cu fân.

(Vâr)